

7-р ангийн ТҮҮХ

Бүлэг: “Чингисийн өмнөх үеийн Монгол”

I. Сэргээн санах: (хэлэх, жагсаах, дүрслэн бичих, олох, илэрхийлэх)

1. Дундад зууны өмнөх үеийг:

A.Шинэ үе B.Түүхийн өмнөх үе C.Эртний үе D.Ойрхи үе

2. Аль нь дундад зууны түүхийн үе вэ?

а. Y-XY зуун б. XII-XY зуун в. III-XIII зуун г.X-XYI

3. Христ мэндлэхээс хэдэн жилийн өмнө Ертөнцийг бүтээсэн гэж үздэг вэ?

а. 1700 б. 1399 в.5508 г.1162

4. Хижрийн эриний эхлэл оныг олно уу.

а. 622 он б. 1027 он в. 1162 он г. 1 он

5. Билгийн тоолол аргын тооллын хэдэн оноос эхлэх вэ?

а. 622 он б. 1027 он в. 1162 он г. 1 он

6. Чингсийн тоолол хэдэн оноос эхэлдэг вэ?

а. 622 он б. 1027 он в. 1162 он г. 1 он

7. Билгийн тоололд 12 жил давтагдахад хэдэн жаран болох вэ?

а. Хоёр б. Нэг в. Гурав г. Тав

8. Монголын нууц товчоо хэдэн бүлэгтэй вэ?

а. 13 б. 12 в.10 г. 11

9. Түрэгүүд хэдэн онд Жужан улсыг мөхөөсөн бэ?

а. 555 онд б. 589 онд в. 842 онд г. 333 онд

10. 1130 онд Монгол улсыг хэн байгуулсан бэ?

а. Амбагай б. Хутула в.Есүхэй г. Хабул

11. Хабул хэдэн онд Монгол улсын хаан болсон бэ?

а. 1100 он б. 1130 он в. 1162 он г. 1135 он

12. Хабул хаан хэдээс хэдэн онд Алтан улсад айлчилсан бэ?

а. 1133-1135 б. 1130-1133 в. 1160-1162 г. 1135-1139

13. Аль улс нь билгийн тоолол хэрэглэдэг вэ?

а. Орос б. Монгол в. Англи г.Герман

14. Хэрэйд, Найман зэрэг аймгууд VI-IX зуунд ямар улсын захиргаанд байсан бэ?

а. Хятан б. Их Монгол в.Жужан г. Түрэг, Уйгур

15. Амбагай хааны дараа Монгол улсын гурав дахь хаанаар хэн хаан ширээнд өргөмжлөгдсөн бэ?

а. Тоорил ван б. Хутула в.Есүхэй г. Хабул

16. Хэрэйд улс хэний үед ихэд хүчирхэгжсэн бэ?

а. Тоорил ван б. Хутула в.Есүхэй г. Хабул

17. Гурван Мэргэдийн холбоонд хамааралгүйг олно уу.

а. Удуйд мэргид б. Увас мэргид в. Ойн мэргид г. Хаад мэргид

18. Алтан улсын хилийг хамгаалдаг байсан аймгийг олно уу.

а. Онгуд б. Ойрад в. Хиргиз г. Мэргид

19. Бэртэ чино болон Гоо Марал нарын хөвгүүний нэр хэн бэ?

а. Тамачи б. Батцагаан в. Бодончир мунхаг г. Тэмүжин

20. Батцагааны хүүгийн нэр?
 а. Тамачи б. Боржигидай мэргэн в. Бодончир мунхаг г. Тэмүжин
21. Добу мэргэний гэргийн нэр?
 а. Гоо Марал б. Борогчин гуа в. Алангуа г. Өэлүн
22. Добу мэргэн болон Дува сохор нарын эцэг хэн бэ?
 а. Тамачи б. Боржигидай мэргэн в. Бодончир мунхаг г. Батцагаан
23. Дарлигины хэдэн аймаг байдаг вэ?
 а. 40 б. 23 в. 12 г. 36
24. Ниругуны хэдэн аймаг байдаг вэ?
 а. 40 б. 23 в. 12 г. 36
25. Нэг тохой хэдэн см орчим байдаг вэ?
 а. 40 см орчим б. 23 см орчим в. 35 см орчим г. 32 см орчим
26. Нэг ямх хэд орчим см байдаг вэ?
 а. 4 см орчим б. 2,3 см орчим в. 3,2 см орчим г. 5 см орчим
27. Монгол аймаг улсуудын олонх ямар шашин шүтдэг вэ?
 А. Загалмайн шашин В.Бөөгийн шашин С.Лалын шашин D. Католик шашин
28. Хэрэйд, Найман, Онгуд нар ямар шашин шүтдэг байсан бэ?
 А. Загалмайн шашин В.Бөөгийн шашин С.Лалын шашин D. Олон бурхан шүтдэг
29. Өвсөн нэмбүүл гэж юу вэ?
 а. Сууц, овоохой б. Хувцас, хэрэглэл в. Аж ахуйн хэрэгсэл г. Ойн гүн
30. Монголчуудын үндсэн сууц юу вэ?
 а. Өвсөн нэмбүүл б. Эсгий гэр в. Модон байшин г. Нүхэн сууц

II. Ойлгох: (тайлбарлах, утгачлах, тоймлох, хэлэлцэх, ялгах, тааварлах, харьцуулах, дүрслэн бичих, барьж байгуулах, зохион бүтээх)

1. Нөхөж бичнэ үү.
Дундад зуун V зуун буюу эзэнт улсын мөхлөөс эхэлж, XV зууны сүүлч хүртэл гаруй жил үргэлжилнэ.
2. Нөхөж бичнэ үү.
Билгийн тоолол жил, жаран, махбодь дээр суурилдаг.
3. Нөхөж бичнэ үү.
Он тооллын эхлэл цэгийг гэдэг.
4. Нөхөж бичнэ үү.
Лалын тооллын эринг буюу гэдэг.
5. Нөхөж бичнэ үү.
Билгийн тоолол гэдэг нь ажиглан-ийг тоолдог тоолол юм.
6. Монголын нууц Товчоог хэдэн онд, хаана бичиж дуусгасан бэ?
 а. 1228 он, Хархорумд в. 1240 он, Хэрлэний хөдөө аралд
 б. 1240 он, Ордост г. 1908он, Бээжинд
7. Түүхэн дэх Гурван голыг нэрлэнэ үү.
 а. Онон, Хэрлэн, Туул в. Сэлэнгэ, Ерөө, Туул
 б. Орхон, Хэрлэн, Туул г. Орхон, Сэлэнгэ, Ерөө
8. Монгол гэдэг нэрийн утга аль нь вэ?

- а. Газар, усны нэрээс үүсэлтэй в. Хүч чадалгүй гэнэн хонгор гэсэн утгатай
 б. Аймгийн нэрээс үүсэлтэй г. Бүгд зөв

9. Дарлигин ба Ниругун аймгийн аль тохирохыг нөхөж бич

а. Алангоо хатны гурван хүүгээс үүсч салбарласан аймгуудыг..... гэжээ.

б. Эргүнэ гүнээс гарч, Бурхан халдун ууланд ирсэн ба хятад бичигт Мэн ү буюу Монгол гэж тэмдэглэгдсэн аймгуудыг гэдэг.

10. Хабул хааны нас эцэслэхдээ хаан ширээг хэнд гэрээсэлсэн бэ?

- а. Тайчуудын Амбагайд в. Найманы Таянд
 в. Хабул хааны хүү Хотула г. Есүхэй баатарт

11. Алангоогийн гурван хүүгээс үүссэн Ниругун овгийн нэрийн учрыг тайлбарлана уу.

- а. Нуруу гэсэн үг в. Тэнгэр заяат гэсэн үг
 б. Нарны гэрэл гэсэн үг г. Нүүр царай гэсэн үг

12. Дараах үгсийг илэрхийлэх утгатай нь зөв тохируулна уу?

1	Нукуз	A	Олон нохой
2	Хиян	B	Эрэлхэг, зоримог
3	Эргүнэ гүн	C	Бурхан Халдунаас эх авдаг
4	Гурван гол	D	Их, Хянганы нуруунд байдаг, боржигин овог үүссэн

13. VI зуунд жужанчууд түрэгт цохигдон 3 хуваагджээ. Тэдний нэг хэсэг болох Нукуз, Хиян овгууд Түргээс дайжин хаашаа очиж нутагласан бэ? Хожмын ямар овогтон болов?

.....

14. VI жужанчууд Түрэгт цохигдон 3 хуваагдсан бөгөөд эхний хэсэг нь Эргүнэ гүнд очсон бол 2дахь хэсэг нутгийнхаа зүүн талд шахагдан хаагуур төвлөрөн суух болсон бэ? Хожмын ямар хүмүүс болсон бэ?

.....

15. Хижрийн тооллыг аргын онд шилжүүлэх шилжүүлэх томъёог бичнэ үү.

.....

16. Билгийн жилийг аргын онд шилжүүлэх арга (томъёо)-г бичнэ үү.

.....

17. Эргүнэ гүн хэмээх газар Жужаны ямар овгууд очиж суусан бэ?

- а. Нукуз, Ниругун б. Хиян, Дарлигин в. Далигин, Ниругун г. Нукуз, Хиян

18. Эргүнэ гүний домогт хэдэн эрэгтэй, хэдэн эмэгтэйгээс илүү хүн үлдээлгүй хядсан хэмээн гардаг вэ?

- а. Нэг эрэгтэй, хоёр эмэгтэй б. Хоёр эрэгтэй, нэг эмэгтэй
 в. Хоёр эрэгтэй, хоёр эмэгтэй г. Дөрвөн эрэгтэй, дөрвөн эмэгтэй

19. Зүлд гэж юу вэ?

.....

20. МНТ-ны 1-р бүлэгт буй “Нөхөр Шорлогдоо” хэмээх үг ямар утгыг илэрхийлэх вэ?

.....

21. Монголчууд хаагуур бага сага тариа тарьдаг байсан байсан бэ?

.....

С.Эргүнэ гүний монголчуудын бүгдийг дуудах нэр
D.V-XII зууны Монгол аймаг, улсуудын нэр

5. Хижрийн тооллын 710 оныг аргын онд шилжүүлнэ үү.
.....
6. Чингис хаан 1206 онд Их Монгол улсыг байгуулав. Энэ нь хэддүгээр жаранд тохиосон үйл явдал вэ?
.....
7. ХҮII жарны шороон хулгана жилийг аргын онд шилжүүлнэ үү?(жилийн дугаар-22)
.....
8. ХҮI жарны гал морин жилийг аргын онд шилжүүлнэ үү.(жилийн дугаар-40)
.....
9. 12. Хабул хаан 1130 онд Монгол Улсыг байгуулсан нь Чингисийн өмнөх хэдэн он болох вэ?
.....
10. 2018 оныг билгийн жилд шилжүүлнэ үү.
.....
11. 1992 оныг билгийн жилд шилжүүлнэ үү.
.....
12. 2005 оныг билгийн жилд шилжүүлнэ үү.
.....
13. 1962 оныг билгийн жилд шилжүүлнэ үү.
.....
14. Хижрийн 1399 оныг аргын онд шилжүүлнэ үү.
.....
15. Он тооллыг зуун, мянганд шилжүүлээрэй.

Он	Зуун	Мянган
НТ 500 он		
НТ 1201 он		
НТӨ 209 он		
НТ 2015 он		

16. Он тооллыг зуун, мянганд шилжүүлээрэй.

Он	Зуун	Мянган
НТ 200 он		
НТ 1301 он		
НТӨ 198 он		
НТ 2015 он		

17. “555, 842, Эргүнэ гүн, Их Монгол улс, Боржигин овог”Эдгээр ойлголтыг доорхи мэдээлэлд нөхөж бичнэ үү?
Түрэгүүд онд Жужан улсыг мөхөөж, Монгол нутгийг эрхшээлдээ оруулсан. Түрэг угсааны улсууд Монгол газар нутагт он хүртэл ноёрхсон. VI зүүнд Жужанчууд Түрэгт цохигдон 3 хэсэгт хуваагдсан. Нукуз, Хиан овгууд Түрэгээс дайжин дорно зүг хэмээх газар очиж нутагласан. Энэхүү Эргүнэ гүнд очиж нутагласан монголчуудын дундаас байгуулсан үүссэн. Жужанчуудын 3 хэсэг нь нутагтаа үлдэж Түрэг, уйгарт захирагдсан. Тэдний дундаас хожмын Найман, Хэрэйд, Мэргид аймгууд үүссэн.

18. Монголын аймаг, улсуудыг эрхлэх гол аж ахуйгаар нь хэрхэн ангилдаг вэ?
 а. б.
19. Дараах сурвалжийн мэдээнд үндэслэн Монгол хүний дундаж өндөр хэдэн см болох вэ?
“Татар хүний бие бялдар өндөр бус, хамгийн өндөр нь таван тохой, гурван ямхаас давахгүй...”(Монгол –Татарын бүрэн тэмдэглэл. УБ., 2014)

20. Монголчуудын үндсэн сууцыг дүрслэн бичнэ үү.

IV. Задлан шинжлэх:(шинжлэх, ялгах, шалгах, харьцуулах, зэрэгцүүлэх, судлах, категорчлох, адилтгах, тайлбарлах, салгах)

1. Монголын аймаг, улсуудын зарим хаад, тэргүүлэгчийн нэрсийг зөв холбоорой.
1. Мэргэд	а. Таян хан
2. Хэрэйд	б. Тогтога бэхи
3. Найман	в. Тоорил хан

2. Дараах хүснэгтийг нөхөж бичээрэй.

Монгол аймгууд	Голлон эрхлэх аж ахуй	Хаагуур нутагладаг байв.
Ойн анчин		
Талын малчин		

3. Жужан улсын задралын үеийн Монголчуудаас үүссэн овог аймгийг зөв харгалзуул.
1. Түрэг, Уйгарын захиргаан дахь монголчууд	а. Боржигин
2. Эргүнэ гүний монголчууд	б. Найман, Мэргэд, Хэрэйд
3. Хөлөн, Буйр нуурын сав дахь монголчууд	в. Татар
- А. 1б 2а 3в Б. 1а 2б 3в В. 1в 2а 3б Г. 1б 2в
4. Хүснэгтийг нөхөөрэй.

Жужан		
Түрэг, Уйгурын захиргаан дахь Монголчууд	Эргүнэ гүний Монголчууд	Хөлөн, Буйр нуурын сав дахь Монголчууд

5. Монгол улсыг хаадыг дараалуулан бичнэ үү.

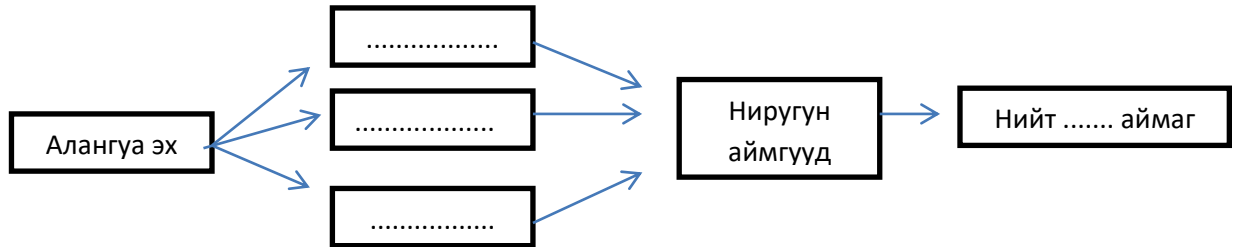
-
-
-

6. Дараах монгол аймгуудын газар нутгийг зөв тохируулна уу?

1	Монгол улс	A	Бурхан Халдун уулын орчим, Гурван голын сав газар
2	Найман	B	Зайсан нуураас зүүн зүг Хархорум уул хүрч байв.
3	Хэрэйд	C	Орхон сэлэнгийн бэлчирээс өмнө зүг их элсэн говь , Хэнтий хангайн нуруугаар нутаглаж байв.
4	Мэргид	D	Орхон голын адаг, Сэлэнгэ мөрний дунд нутагладаг.

5	Ойрад	F	Монголын баруун талд Хэм ба Хэмчиг голын сав газраар Хиргиз аймаг нутаглаж байв.
6	Онгуд	G	Цагаан хэрмийн хойгуур нутаглаж, Алтан улсын хилийг хамгаалдаг байв.

7. Бүдүүвчийг нөхнө үү.

8. Бүдүүвчид Монголын аймаг, улсуудын зарим хаад тэргүүлэгчийн нэрсийг оноож тавина уу. (Хабул, Хотула, Тогтога, Даян, Дайр Усун, Буюруг, Тоорил, Маркус)

Аймаг	Тэргүүлэгч
Монгол	
Хэрэйд	
Найман	
Мэргид	
Татар	

9. Бүдүүвчид малчин, анчин аймгийн амьдралын хэв маягийг харьцуулна уу.

Талын малчин	Ойн анчин
- Мал малладаг	-
-	- Урц овоохойтой
- Тал хээрт нутагладаг	-
-	- Хагас суурьшмал

10. МНТ-ны 1-р бүлгийн утга санааг тоочин бичнэ үү .

.....

11. МНТ-ны 2-р бүлгийн утга санааг тоочин бичнэ үү.

.....

12. Тохируулна уу.

1. Жужан	а. XI зуун	1. 3 хэсэгт хуваагдсан
2. Буюругб.	VI зуун	2. Найман
3. Ниругунв.	XII зууны II хагас	3. Дарлигин

13. Тохируулна уу.

1. Бөртэ чино	а. 1133-1135	1. Монгол аймаг
2. Хабул	б. IX зуун	2. Хэрэйд
3. Маркус	в. XII зууны эх	3. Алтан улс

14. МНТ-ны 3-р бүлгийн утга санааг тоочин бичнэ үү.

.....
.....
.....

15. МНТ-ны 4-р бүлгийн утга санааг тайлбарлана уу.

.....
.....
.....

V. Үнэлэх:(Шүүх, шинжлэх, шилэх, сонгох, нотлох, шийдэх, жигдлэх, мэтгэлцээн, эсэргүүцэх, зөвлөх, үнэлэх, хэлэлцэх, дарааллын дагуу тогтоох, тодорхойлох)

1. Сурвалжийн мэдээг уншаад асуултан хариулна уу.

“... Тусгай мод хийгээд дээр нь сураар жолоо хийж, гартаа таяг барин усаар хөлөг онгоц явуулах адил таягаараа газар тулан цасан дээгүүр явдаг. Тэд тал, тэгш газар, газрын уруу өөд хурдлан *уулын* үхэр, бусад *амьтныг* гүйцэн алдаг.”

а. Энд ямар аж ахуй эрхлэдэг хүмүүсийн талаар гарч байна?.....

б. Монголын Ойн урианхайн аймгийн хүмүүс цасан дээр явах ямар хэрэглэлтэй байсан бэ?

.....
.....

2. Малчин аймгууд, хэрхэн нүүж суудаг байсан бэ?Түүний зохион байгуулалтг юу гэж нэрлэдэг вэ?

3. Дарлигин болон Ниругун аймгууд юугаар ялгагдах вэ?

.....
.....

4. Малчин болон анчин гээн ялгаа яагаад гарсан бэ?

.....
.....

5. Эргүнэ гүний домогт өгүүлж буй эрэгтэй эмэгтэй хүмүүсээр хэнийг төлөөлүүлсэн бэ?.....

6. Эргүнэ гүний Монголчууд яагаад уг нутгаас нүүх болсон бэ?

.....
.....

7. Монголчууд Эргүнэ гүнээс хэрхэн гарсан бэ?

.....
.....

8. Ямар учраас Амбагай хаан Алтан улсад цаазлагдсан бэ?

.....
.....

9. Сурвалжийг уншаад Хотула хаан ямар хүн байсныг төсөөлөн бичнэ үү.

“Хотула хан их том дуутай байсан учир түүний хашгирах дуу 7 давааны цаана дуулддаг... Түүний гар нь баавгайн сарвуу шиг.”

.....
.....

10. Алтан улс Хабул хааныг урьсны учир шалтгаан юу вэ?

.....

VI. Бүтээх: (Бүтээх, шинээр зохион бүтээх, туурвих, урьдчилан тааварлах, төлөөлөх)

1. Эргүнэ гүний домог болон Монголын нууц товчоон хоёрыг холбож буй зүйл юу вэ?
.....
.....
2. Жужан нарын нүүдэл суурьшлын үр дүн юу вэ?
.....
.....
3. Нүүдэлчин аймаг, овгуудыг нийтэд нь татарчууд гэж нэрлэж байсны учир юу вэ?
.....
.....
4. Монгол нэрийн утгын талаар саналаа дэвшүүлээрэй.
.....
.....
5. Монголчуудын угийн бичгийн ач тусыг тайлбарлана уу.
.....
.....
6. Добу мэргэний ахыг дүр төрх болон түүний дүүгийн төлөө хийсэн зүйлийг дүрслэн бичнэ үү.
.....
.....
.....

Бүлэг: Чингисийн өмнөх үеийн Өрнө дахин(V-XI зуун)

I. Сэргээн санах: (хэлэх, жагсаах, дүрслэн бичих, бичих, олох, илэрхийлэх)

1. Ромын эзэнт улсын хуваагдалтай холбогдох оныг олно уу.
а. 370 он б. 395 он в. 430 он г. 410 он
2. “Ард түмний нүүдэл” хэмээх шилжилт хөдөлгөөн европ тивд өрнөж, хэдэн жил үргэлжилсэн бэ?
а. 370 б. 420 в. 400 г. 300
3. Германчуудын нутаг ямар уур амьсгалтай вэ?
а. Узан үзэм, чидун жимсээр хучигдсан в. Зөөлөн дулаан уур амьсгалтай
б. Хахир хатуу, хүйтэн уур амьсгалтай г. Аль нь биш
4. Хэд дүгээр зуунаас Ромын эзэнт улс доройтон, хилээ хамгаалах хөрөнгөгүй болсон бэ?
а. НТ III зуун б. НТӨ IV зуун в. НТ I зуун г. НТӨ III зуун
5. Германчууд ямар аж ахуйг голлон эрхэлдэг байсан бэ?
а. Газар тариалан б. Гар урлал в. Мал аж ахуй г. Худалдаа
6. Хүннү нар 370 оны орчим Дон мөрнийг гатлан ямар аймгийг довтолсон бэ?
а. Гот б. Франк в. Вандал г. Унгар

7. Баруун Ромын эзэнт улс хэдэн онд мөхсөн бэ?
а. 370 он б. 395 он в. 430 он г. 476 он
8. Хэдэн онд Баруун Готууд Ромыг түйвээсэн бэ?
а. 410 он б. 370 он в. 395 он г. 476 он
9. Герман аймгууд ямар эзэнт улсыг мөхөөсөн бэ?
а. Визант б. Зүүн Ромын эзэнт улс в. Баруун эзэнт улс г. Франк
10. V зууны сүүлчээр Франк аймгууд дунд хэн нэр нөлөөтэй байсан бэ?
а. Хлодвиг б. Их Карл в. Одоакр жанжин г. Атилла
11. Хлодвиг хэдэн онд Баруун Ромын цэргийг бут цохиж, Хойд Галлыг хэдэн эзэлсэн бэ?
а. 486 он б. 500 он в. 476 он г. 370 он
12. Хлодвиг хэдэн онд Франкын ван болсон бэ?
а. 500 он б. 486 он в. 476 он г. 768 он
13. Франкууд Галлыг байлдан дагуулахаас өмнө ямар шашин шүтдэг байсан бэ?
а. Загалмайн шашин б. Исламын шашин в. Католик г. Онго шүтлэг
14. Франкууд Загалмайн шашинд орсноор тэдний дунд ямар бичиг үсэг дэлгэрсэн бэ?
а. Руни бичиг б. Латин бичиг в. Эртний хэл бичиг г. Аль нь ч биш
15. Их Карл хэдэн онд Франкын ван болсон бэ?
а. 500 он б. 486 он в. 476 он г. 768 он
16. Их Карл ван Альпын нурууг давж Лангобардуудыг 2 удаа довтолж, өнөөгийн ямар улсын зарим газар нутгийг эзэлсэн бэ?
а. Итали б. Франц в. Герман в. Австрали
17. 796 онд Их Карл ван одоогийн Унгарын нутагт тогтож байсан ямар улсыг байлдан дагуулсан бэ?
а. Авар хант улс б. Вандалын улс в. Галл муж г. Сакс
18. Ромчууд герман овог, аймгуудыг “варвар” гэж нэрлэсэний учир юу вэ?
А. Зэрлэг, бүдүүлгүүд Б. Баатар эрс В. Дайчид Г. Нүүдэлчид
19. Их Карл хэр их аян дайн хийсэн бэ?
а. 50 гаруй б. 30 гаруй в. 40 орчим г. Аян дайн хийгээгүй
20. Хэдэн онд Их Карл эзэн хаанд өргөмжлөгдсөн бэ?
а. 768 он б. 800 он в. 796 он г. 814 он
21. Их Карл эзэн хаан хэдэн онд нас барсан бэ?
а. 768 он б. 800 он в. 796 он г. 814 он
22. Дундад зууны сэхээтнүүд нийгмийнхээ тухай эргэцүүлж, ямар онолыг зохиосон бэ?
а. Ажил үүргийн онол б. Гурван давхаргын онол
в. Бодит амьдралын онол г. Бүтэц чиг үүргийн онол
23. Карл Мартелл хан Франкын хүнд зэвсэгт явган цэргийг хэрхэн шинэчилсэн бэ?
а. Цэргийн албыг татан буулгасан б. Хүнд зэвсэгт морин цэрэг в. Хөнгөн зэвсэгт морин цэрэг г. Усан флот байгуулсан
24. IX зууны үед морин цэргүүд бенефици газраа яах эрхтэй болсон бэ?

а. Бусдад зарах б. Хүүхдэддээ өвлүүлэх в. Өөрийн өмч болгох г. Улсдаа өгөх

25. 962онд хэн Италийг нэгтгэж Ромын эзэнт улсыг байгуулсан бэ?

а. I Оттон б. Карл Мартелл в. I Юстиниан г. Ромын пап

26. I Оттоны байгуулсан Ромын эзэнт улсыг хэдий үеэс Ариун Ромын эзэнт улс хэмээх болсон бэ?

а. IX зуун б. X зуун в. XII зуун г. XI зуун

27. Герцог, Графын харъяа газар эзэмшигчдийг хэн гэдэг бэ?

а. Барон б. Рыцарь в. Гүн г. Ван

28. Баруун Европын анхны хийдийг хэн үндэслэн байгуулсан бэ?

а. Гэгээн Бенедикт б. Патриарх в. Ромын пап г. I Оттон

29. IV зууны сүүлч, V зууны эхээр Ромын хамба лам өөртөө ямар цол олгосон бэ?

а. Эзэн хаан б. Пап в. Мужийн хамба г. Бүх сүм хийдийн тэргүүн д. Б, Г зөв

30. Ромын Папын улс өдгөө ямар нэртэйгээр оршдог вэ?

а. Итали б. Ватикан в. Равенна г. Сицилли

31. Италид Ромын папын хот-улс хэдэн онд байгуулагдсан бэ?

а. 765 он б. 800 он в. 796 он г. 814 он

32. XI зууны эхээр Европын ихэнх орон ямар шашинтай байсан бэ?

а. Загалмайн шашин б. Исламын шашин в. Католик г. Онго шүтлэг

33. Католик хэмээх үг ямар утгатай бэ?

а. Ертөнцийн б. Бөмбөрцөг в. Зугталт г. Миний шүтээн

34. Загалмайн шашны Үнэн алдартны сүм хийдийн тэргүүнийг юу гэж нэрлэдэг вэ?

а. Пап б. Патриарх в. Хутагт г. Гэлэн

35. Загалмайн шашны Католикийн сүм хийдийн тэргүүнийг юу гэж нэрлэдэг вэ?

а. Пап б. Патриарх в. Хутагт г. Гэлэн

36. X зуунд Улбар шар хочит Эйрикээр удирдуулсан Викингүүд ямар арлыг нээсэн бэ?

а. Винланд б. Корсик в. Гренланд г. Хойд Америкийн эрэг

37. Лейвээр удирдуулсан викингүүд 1000 оны үед аль зүг рүү аялсан бэ?

а. Баруун б. Зүүн в. Хойд г. Зүүн өмнөд

38. Винланд (Усан үзмийн орон) хэмээх нэрийг хэн өсгсөн бэ?

а. Эйрикээр удирдуулсан викингчүүд б. Лейвээр удирдуулсан викингүүд
в. Археологчид в. Колумб

39. Англичууд хэдэн жилийн турш норманчуудын довтолгоог эсэргүүцэн тэмцсэн бэ?

а. 300 жил б. Хагас зуун жил в. 200 жил г. Тэмцээгүй шууд бууж өгсөн

40. Викингүүд анх хэдэн онд англи саксууд руу довтолсон бэ?

а. 793 он б. 800 он в. 796 он г. 814 он

41. Эгбэрт вангийн үед Англи, Саксууд нэгдэж, хэрхэн нэрлэгдэх болов?

а. Англи б. Денло в. Дублин г. Неаполь

42. Викингүүд хэддүгээр зуунд Английг бүхэлд эзлэн авсан бэ?

а. IX зуун б. X зуун в. XII зуун г. XI зуун

43. Баруун Европт Зүүн Ромын эзэнт улсыг ямар эзэнт улс гэж нэрлэдэг вэ?

а. Денло б. Франк в. Визант г. Винланд

44. XI зуунд Константинопольд хийдийн дэргэд юу байгуулагдсан бэ?

а. Сургууль б. Эмнэлэг в. Шинжлэх ухааны төв г. Номын сан

45. Анхны анагаах ухааны сургууль хаана нээгдсэн бэ?

а. Франк б. Визант в. Денло г. Ванда

46. Константинополь хот нь Загалмайн шашны аль урсгалын төв гэгдэх болсон бэ?

а. Үнэн алдартан б. Католик в. Хинди г. Аль нь ч биш

47. Византын эзэнт улс хэний үед ихэд хүчирхэгжсэн бэ?

а. Вениамин б. I Юстиниан в. I Оттон г. Их Карл

48. Гэгээн Софийн сүмийг хэдэн барьж дуусгасан бэ?

а. 537 он б. 534 он в. 565 он г. 527 он

49. Византын Эзэнт улс хэдэн онд түр мөхсөн бэ?

а. 1054 он б. 1204 он в. 537 он г. 1260 он

50. Русь аймгийн хэнийг Оросын эрх баригч угсааг үндэслэгч гэж үздэг вэ?

а. Рырих б. Аскольд в. Олег г. Варя

51. Хэдэн онд Зүүн Славянчууд Варягуудыг нутаг руу нь хөөсөн бэ?

а. 862 он б. 800 он в. 796 он г. 879 он

52. Оросын Владимир ван хэдэн онд Загалмайн шашинд орсон бэ?

а. 988 он б. 911 он в. 957 он г. 907 он

53. Орос хэний үед цэцэглэн хөгжсөн бэ?

а. Рырих б. Ярослав в. Олег г. Варя

54. Америк тивд олон овог аймгуудаас аж ахуй, соёлын хөгжлөөрөө товойн гарсан аймгуудад хамааралгүйг олно уу.

а. Майя б. Инк в. Ацтек г. Тонатиух

55. Ацтекууд одоогийн аль улсын газар нутгийн оршин байсан бэ?

а. Мексик б. Перу в. Юкатаны хойг г. Испани

56. Инкүүд эзэмшил газраа юу гэж нэрлэдэг байсан бэ?

а. Чакра б. Тонатиух в. Нахватуа г. Хатун-Айлью

57. Майячууд хаана одон орон судлах оргил байгуулагдсан бэ?

а. Куско б. Тонатиух в. Чичен-Ица г. Хатун-Айлью

58. Ацтек хэдэн онд эзлэгдсэн бэ?

а. 1519 он б. 1325 он в. 1492 он г. 1620 он

II. Ойлгох: (тайлбарлах, утгачлах, тоймлох, хэлэлцэх, ялгах, тааварлах, харьцуулах, дүрслэн бичих, барьж байгуулах, зохион бүтээх)

1. Герман аймгууд “Ард түмний их нүүдэл”-ээр Баруун Ромын эзэнт улсын нутагт тархан суусан.

а. Тийм б. Үгүй

2. Герман аймгууд “Ард түмний их нүүдэл”-ээр Зүүн Ромын эзэнт улсын нутагт тархан суусан.

а. Тийм б. Үгүй

18. Яагаад германчуудыг “урт байшин”-ийн оршин суугчид гэж нэрлэсэн бэ?

19. Герман аймгуудын нүүдлийн шалтгааныг дурдана уу.

20. Герман аймгуудаас эхэлж Хүннүчүүд аль аймгийг захиргаандаа оруулсан бэ?
 а. Ост гот б. Вандал в. Вейст гот г. Лангобард
21. Хлодвиг Галлыг эзлэн авсны дараагаар нөхөр цэрэг болон ойр дотныхондоо юу өгсөн бэ?
 а. Мөнгө б. Зэр зэвсэг в. Газар г. Хүнс
22. Франкууд Галлыг эзэлсний дараа хувийн өмч, газар, өмчөө захиран зарцуулах эрхэд суралцсан бөгөөд үүгээр германчуудын дунд ямар байдал бий болсон бэ?
 а. Хувийн өмч б. Ашиг сонирхол в. Иргэний дайн г. Тэгш бус байдал
23. Франкын төр хэдэн онд байгуулагдсан бэ?
 а. 500 он б. 486 он в. 800 он г. 768 он
24. Франкын Их Карл вангийн зорилго юу байсан бэ?

25. Саксонууд Франк улсын цэрэгт ялагдсан ч хичнээн жил бослого гарган тэмцсэн бэ?
 а. 30 гаруй б. 40 шахам в. 10 гаруй г. 20 орчим
26. Загалмайн шашинд орохоос татгалзсан хичнээн саксончуудыг нэг өдөр цаазалсан бэ?
 а. 800 гаруй б. 3200 орчим в. 4500 гаруй г. 1800 гаруй
27. Жужан нарын зарим өрнө зүг нүүдэллэн Унгарын хээр талд очиж төр улсаа байгуулсанг өрнийн түүхэнд юу гэж нэрлэдэг вэ?
 а. Авар б. Варя в. Славян г. Хүннү нар
28. Чех, словак, польш, болгар, серб, хорват, орос, украин, белорусс нарын өвөг дээдсийг хэн гэдэг вэ?
 а. Авар б. Варя в. Славян г. Хүннү нар
29. Нөхөж бичнэ үү.
Их Карлын эзэнт улсын нийслэл нь хот байв.
30. Их Карлын ач нар Франк улсыг хэрхэн хуваасан бэ?
 1. 2. 3.

31. Их Карлын ач нар Франк улсыг хэзээ, яагаад хуваасан бэ?

43. Ямар учраас Константинополь хот “Алтан гүүр” хэмээн нэрлэгдэж байсан бэ?

.....
.....
.....

44. Византын эзэнт улсын хүн амыг юу гэж нэрлэдэг байсан бэ?

.....
.....

45. Византын эзэнт улсын эрхлэх аж ахуй юу вэ?

.....
.....

46. I Юстиниан 534 онд Хойд Африкийн ямар улсыг мөхөөсөн бэ?

а. Вандал б. Франк в. Карфаген г. Египет

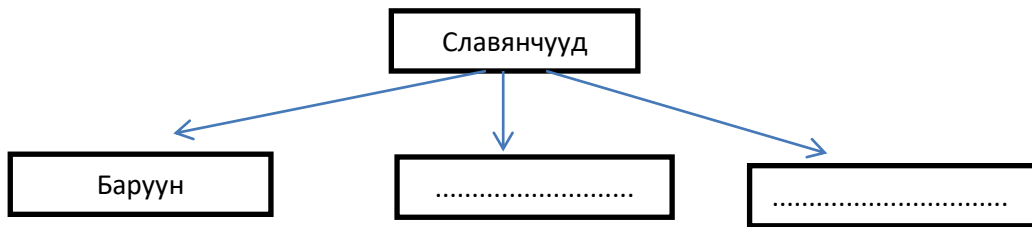
47. Зүүн Славяны хэдэн аймгийн холбоод байсан бэ?

а. 12 б. 3 в. 15 г. 8

48. Зүүн Славяны шашин шүтлэг болон онцгойлон шүтдэг бурхныг бичнэ үү.

.....
.....
.....

49. Бүдүүвчийг нөхөж бичнэ үү.

50. Славяны анхны цагаан толгойг хэн, ямар учраас зохиосон бэ?

.....
.....

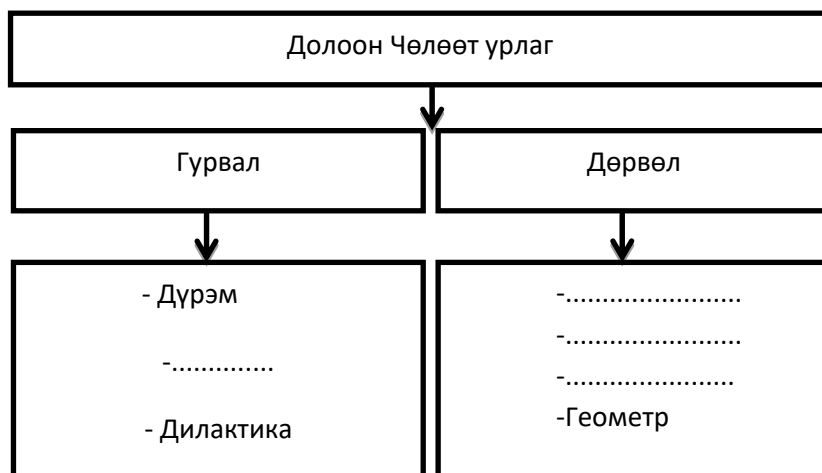
51. Каролингийн сэргэн мандалт гэж юу вэ?

.....
.....
.....

52. Каролингийн сэргэн мандалтыг хэн эхлүүлсэн бэ?

а. Их Карл б. Алкуин лам в. Ярослав г. Хлодвиг

53. Нөхөж бичнэ үү.

54. Ацтекууд ямар хэлээр ярьдаг байсан бэ?

а. Нахватуа б. Грек в. Латин г. Чакра

55. Ацтекуудын зохиосон хуанлийг нэрлэнэ үү.

.....

56. Инкүүдийн хэрэглэдэг байсан цаг тооны хуанлигаар жилд хэдэн сар, хэдэн хоногтой байдаг

вэ?.....

57. Инкүүдийн зохиосон “Нарны хуанли”-аар жилд хэдэн улирал, сар, хоног байдаг вэ?

.....

..

58. Дараах үгсийг тайлбарлана уу.

- Ярьдаг багаж-.....
- Урт байшин-.....
- Тинг-.....
- Варвар-.....
- Саалийн үнэн-.....
- Роланд баатрын дуулал-.....
- Вэрдений гэрээ-.....
- Авар-.....
- Славян-.....
- Бенецифи-.....
- Герцог-.....
- Граф-.....
- Барон-.....
- Рыцарь-.....
- Пап-.....
- Патриарх-.....
- Католик-.....
- Винланд-.....
- Денло-.....
- Алтан гүүр-.....
- Номйсма-.....
- Грекийн гал-.....
- Кун-.....
- Вече-.....
- Царьгарьд-.....
- Чакра-.....

III. Хэрэглэх:(бодох, шийдэх, үзүүлэх, хэрэглэх, зураглах, бүтээх, бөглөх, шалгах, ангилах)

1. Буруу ойлголтыг олно уу. “Ард түмний их нүүдэл”-ийн үр дүн.

а. Хуучин ард түмэн устаж, шинэ ард түмэн үүсэв.

б. Улс орнууд задарч, шинэ улс байгуулагдав.

- в. Ромын ард түмэн бүдүүлэг аймгуудын нутаг руу нүүдэллэв.
- г. Европын орчин үеийн улсууд бүрэлдэн тогтох эхлэл тавигдсан.

2. Зургийг ажиглаад дундад зууны нийгмийн давхрааг бичнэ үү?

1..... 2..... 3.....

3. Викингүүдийн тэнгисийн аяны чиглэл, байгуулсан сууринг нэрлэнэ үү.

.....

4. Ард түмний их нүүдлийн шалтгааныг тодорхойлон бичнэ үү.

.....

5. Герман аймгуудын ардын хурал ямар үүрэг гүйцэтгэсэн бэ?

.....

6. Их Карлыг Пап лам эзэн хаан өргөжилсөний учир ю увэ?

.....

7. Дундад зууны нийгмийг хүний биетэй харьцуулсан зөв дарааллыг олно уу.

- а. Ам, Гар, Хөл б. Толгой, нуруу, гуя в. Цээж, гар, хөл г. Цээж, нуруу, хөл

8. Феодалын бутралаар Франц улс хэд хуваагдсан бэ?

- а. 3 б. 12 в. 14 г. 8

9. Сүм хийдийн хуваагдлын шалтгаан юу вэ?

.....

10. Загалмайн шашны хоёр сүм хийдийн ялгааг нэрлэнэ үү.

IV. Задлан шинжлэх: (шинжлэх, ялгах, шалгах, харьцуулах, зэрэгцүүлэх, судлах, категоричлох, адилтгах, тайлбарлах, салгах)

1. Ацтекийн түүхтэй холбогдохгүй нотолгоо аль вэ? /1 оноо/

а. Ацтекууд орчин үеийн Мексикийн газар нутагт нутаглаж байв.

б. Хүүхэд бүр сургуульд ижил боловсрол эзэмшиж байв.

в. Ацтекийн нийслэл нь Теночтитлан байв.

г. Тариалах талбай хүрэлцэхгүй байсан тул ацтекууд “хөвөгч талбайд” тариалах болов

2. Маягийн түүхтэй холбогдохгүй нотолгоо аль вэ? /1 оноо/

а. Энэ ард түмэн Юкатаны хойгт амьдардаг байв.

б. Маягийн хот бүр өөрийн захирагчтай байв.

в. Майя нар бичиг үсэггүй байв.

г. Чичен-Ица хотод одон орныг ажиглах байгууламж байсан нь өнөөг хүртэл уламжлагдан иржээ.

3. Франкын түүхтэй холбоотой Түүхэн зүтгэлтнээс нэрлэнэ үү. Түүний хийсэн зүйлийг дурдана уу.

.....
.....
.....
.....

4. Зөв тохируулна уу?

1. Хөл: ажиллагсад буюу тариачид

А. Тариачид

2. Цээж: Мөргөл үйлдэгсэд

В. Газрын эзэд-рыцариуд

3. Гар: Тулалдагсад

С. Сүм хийдийнхэн

5. Дундад зууны үеийн европын нийгмийн давхрааг эрэмблэж бичнэ үү?

1.

2.

3.

V. Үнэлэх: (шүүх, шинжлэх, шилэх, сонгох, шийдэх, мэтгэлцээн, нотлох, эсэргүүцэх, зөвлөх, үнэлэх, хэлэлцэх, дарааллын дагуу тогтоох, тодорхойлох)

1. Хүснэгтийг нөхөж бичнэ үү.

Загалмайн сүм хийд хоёр хуваагдсан он цаг	Загалмайтны сүм хийдийн хуваагдсан шалтгаан, нөхцөл	Номлол, зан үйлийн гол ялгаа	Үр дагавар

2. V-XV зууны үед хүмүүс хүрээлэн буй ертөнцийг хэрхэн төсөөлж байсан бэ?
Төсөөлөн бичнэ үү.

.....
.....
.....
.....

3. Майя, Инк, Ацтекуудын аль нь түрүүлж хүчирхэгжсэн бэ?

.....
.....

4. Майя, Инк, Ацтекуудын аль нь хамгийн удаан оршин тогтносон бэ?

.....
.....

5. Дараах улсуудыг оршин тогтнож байсан он дарааллын дагуу байрлуулна уу.
(Майя, Зүүн Славян, Инк, Визант,)

.....
.....

6. Холбогдох он цагийг бичиж, он тооллын шугамд тэмдэглэнэ үү.

а. Константинополь хотыг үндэслэв. -

б. Гэгээн софийн сүмийг байгуулав. -.....

в. Загалмайн сүмийн хуваагдал. -.....

г. Византын эзэнт улс загалмайтны IV аянаар түр мөхөв. -

НТӨ НТ

VI. Бүтээх: (бүтээх, шинээр зохион бүтээх, туурвих, урьдчилан тааварлах, төлөөлөх)

Бүлэг: **ИХ МОНГОЛ УЛС (V-XI зуун)**

VII. Сэргээн санах: (хэлэх, жагсаах, дүрслэн бичих, бичих, олох, илэрхийлэх)

1. Тэмүжин хэзээ, хаана төрсөн бэ?

а. 1162 онд Орхон, Сэлэнгэ, Туул голын эхэнд

б. 1189 онд Хар зүрний хөх нуурт

в. 1163 онд Даланбалжудад

г. 1162 онд Онон мөрний Дэлүүн болдог

2. Нөхөж бичнэ үү.

..... оноос Чингис хааны төрсөн өдрийг “Монгол бахархал” өдөр болгон тэмдэглэж байна.

3. Их Монгол улс ямар засаглалтай улс вэ?
 - а. Хэмжээт эрхт хаант засаглал
 - б. Хэмжээгүй эрхт хаант засаглал
 - в. Парламентын засаглал
 - г. Аль нь ч биш
4. Тэмүжин ямар шашинтай байсан бэ?
 - а. Буддын
 - б. Бөөгийн
 - в. Христийн
 - г. Лалын
5. Их Монголын улсын төрийн бичгийг дугуйлна уу.
 - а. Худам бичиг
 - б. Руни бичиг
 - в. Дүрс бичиг
 - г. Дөрвөлжин бичиг
6. ИМУ-ын гол хуулийг нэрлэнэ үү.
 - а. Хэв хууль
 - б. Саалийн үнэн
 - в. Их засаг
 - г. Чингисийн засаг хууль
7. 1162 оныг зуунд шилжүүлнэ үү?
 - А. XI зууны I хагас
 - В. XII зууны II хагас
 - С. XIII зууны II хагас
8. Нөхөж бичнэ үү.
Хориг гэдэг нь, гэсэн утгатай үг юм.
9. Тэмүжин хэнтэй “Эцэг хөвүүний харилцаа” тогтоосон бэ?
 - а. Тоорил ван
 - б. Мэгүжин сүүлт
 - в. Дайр Усун
 - г. Хотула
10. Тэмүжингийн эхийн нэрийг олж дугуйлна уу.
 - а. Бөртэ хатан
 - б. Борогчин гуа
 - в. Өүлэн эх
 - г. Алангуа эх
11. Хар Зүрхний Хөх нуурт Тэмүжин хэдэн насандаа Монгол улсын хаанд өргөмжлөгдсөн бэ?
 - а. 28
 - б. 32
 - в. 18
 - г. 24
12. Тэмүжин Жамухатай байлдсан Далан Балжудын тулалдаан хэзээ болсон бэ?
 - а. 1190
 - б. 1189
 - в. 1178
 - г. 1180
13. “Чингис” цолыг хоёр дахь удаагаа хэдэн онд өгсөн бэ?
 - а. 1189
 - б. 1206
 - в. 1191
 - г. 1201
14. Чингис хаан хэдэн онд Найман аймгийг довтлосон бэ?
 - а. 1204
 - б. 1206
 - в. 1191
 - г. 1201
15. 1203 онд Мау өндөрт Чингис хаан хэнтэй байлдаж ялагдсан бэ?
 - а. Хэрэйд
 - б. Найман
 - в. Мэргид
 - г. Татар
16. Хэдэн онд Жамуха Гүр хаанд өргөмжлөгдсөн бэ?
 - а. 1196
 - б. 1206
 - в. 1191
 - г. 1201
17. Чингис хаан 1202 онд ямар аймгийг Нөмрөг голын сав газарт байлдан бүрэн дарж устгасан бэ?
 - а. Татар
 - б. Найман
 - в. Мэргид
 - г. Хэрэйд
18. Улсын нэрийг хэдэн онд өөрчилмөн бэ?
 - а. 1206
 - б. 1204
 - в. 1191
 - г. 1201
19. Их Монгол улсын төрийн тамгыг нэрлэнэ үү.
 - а. Хаш чулуун тамга
 - б. Хасбуу тамга
 - в. Хар тамга
 - г. Мөнгөн тамга
20. Төрийн бэхи гэж ямар хүнийг хэлэх вэ?
 - а. Бичгийн сайд
 - б. Ерөнхий сайд
 - в. Бөөгийн шашны тэргүүн
 - г. Их Хатан
21. Мухалайг хэдэн онд улсын ван буюу гоо вангаар томилсон бэ?
 - а. 1217
 - б. 1206
 - в. 1189
 - г. 1215
22. Хэдэн онд улсын нийслэлийг Аураг ордоос Хархорум хотод шилжүүлсэн бэ?

- а. 1220 б. 1206 в. 1217 г.1227
23. Улсын нийслэл 1220 оноос өмнө хаана байсан бэ?
а. Хархорум б. Аураг орд в. Хянганы нуруунд г. Бүгд зөв
24. Нөхөж бичнэ үү.
Мянган нь цэрэг гаргах өрх айлаас бүрдэнэ.
25. Монголчуудын эрхлэх хавсрага аж ахуй юу вэ?
.....
.....
26. Монголчууд хүнс хоолоо хэрхэн хадгалдаг байсан бэ?
.....
27. Монголчууд хувцсаа голчлон юугаар хийж байсан бэ?
а. Ямаа б. Чоно в. Тарвага г. Аль нь биш
28. Нөхөж бичнэ үү.
Монголчуудын язгуур соёлыг ба эдийн соёл хэмээн хуваан үзнэ.
29. Богтаг малгайг хэн өмсдөг байв?
.....
30. Хархорум хотод янз бүрийн шашны хэдэн сүм хийд байсан бэ?
а. 12 б. 4 в. 9 г. 15
31. Зүрчидийн Алтан улс хэдий үед, хаана оршиж байсан бэ?
а. 1115-1231 онд одоогийн зүүн хойд Хятадын нутаг
б. 1124-1218 онд одоогийн баруун хойд Хятадын нутаг
в. 1097- 1225 онд Амударьяа ба Сырдарьяа мөрний сав газраар
г. 1038 -1227 онд одоогийн Монгол улсын урд талаар
32. Хар Хятан улс хэдий үед, хаана оршиж байсан бэ?
а. 1124-1218 онд Иссыккул нуурын сав газраар
б. 1115-1231 онд одоогийн зүүн хойд Хятадын нутаг
в. 1097- 1225 онд Амударьяа ба Сырдарьяа мөрний сав газраар
г. 1038 -1227 онд одоогийн Монгол улсын урд талаар
33. Сартуул улс хэдий үед, хаагуур оршиж байсан бэ?
а. 1097- 1225 онд Амударьяа ба Сырдарьяа мөрний сав газраар
б. 1124-1218 онд одоогийн баруун хойд Хятадын нутаг
в. 1115-1231 онд одоогийн зүүн хойд Хятадын нутаг
г. 1038 -1227 онд одоогийн Монгол улсын урд талаар
34. Тангуд улс хэдий үед хаана оршиж байсан бэ?
а. 1038 -1227 онд одоогийн Монгол улсын урд талаар
б. 1097- 1225 онд Амударьяа ба Сырдарьяа мөрний сав газраар
в. 1124-1218 онд одоогийн баруун хойд Хятадын нутаг
г. 1115-1231 онд одоогийн зүүн хойд Хятадын нутаг
35. Отрар гэж аль улсын хот вэ?
а. Хорезм б. Зүрчидийн Алтан улс в. Тангуд г. Си Ся улс
36. Чингис хааны 1219 онд илгээсэн Ухуна тэргүүтэй хичнээн худалдаачдыг Отрар хотод хөнөөсөн бэ?
а. 450 б. 219 в. 254 г. 560

37. Чингис хаан Хорезм улсыг хэдэн онд дайлаар мордсон бэ?
 а. 1219 он б. 1218 он в. 1227 он г. 1211 он

38. Алтан улстай Монголын эсрэг холбоо аль улс холбоо тогтоосон бэ?
 а. Тангуд б. Хар Хятан в. Хорезм г. Солонгос

VIII. Ойлгох: (тайлбарлах, утгачлах, тоймлох, хэлэлцэх, ялгах, тааварлах, харьцуулах, дүрслэн бичих, барьж байгуулах, зохион бүтээх)

1.
 2. Нөхөж бичнэ үү.
 хааны язгуур дээд тэнгэрээс заяат төрсөн..... ажгуу. Гэргий нь
 ажээ. Тэнгис гэтэлж ирэв. Онон мөрний тэргүүнээ.....
 хайрхандаа нутаглаж байв.

3. Тэмүжин хэдэн сард төрсөн бэ?

4. Зөв тохируулна уу?

1	Есөн хөлт цагаан туг	А	Хасбуу
2	Дөрвөн хөлт хар туг	В	төрийн дайчин сүр хүчийг илтгэнэ
3	Төрийн тамга	С	энх тайвны бэлгэдэл

5. Онон мөрний Дэлүүн болдог хэмээх Тэмүжиний мэндэлсэн газар одоогийн аль аймгийн, аль сум бэ?
 а. Өвөрхангай аймгийн Хархорин сум
 б. Хэнтий аймгийн Батширээт сум
 в. Хэнтий аймгийн Дадал сум
 г. Өвөрхангай аймгийн Бат-Өлзий сум

6. Алтан аргамж гэж юу вэ?
 а. Байлдааны тактик б. Газрын нэр
 в. Төрийн элч г. Төрийн бодлого

7. Бөртэ хатанг ямар аймаг булаасан бэ?
 а. Хэрэйд б. Мэргид в. Ойн аймаг г. Найман

8. “Пакс Монголика” гэдэг үзэл суртлын үндсийг хэн тавьсан бэ?
 а. Чингис хаан б. Тоорил ван в. Хубилай хаан г. Өгэдэй хаан

9. Их хаадын оршуулгын газрыг юу гэж нэрлэдэг вэ?
 а. Их хориг б. Алтан цайз в. Их цайз г. Их орд

10. “Ортог” гэдэг үгийн утга санааг тайлбарлана уу.

11. Тэмүжин Монголын аймаг улсуудыг нэгтгэн ИМУ-ыг хэдэн онд байгуулсан бэ?
 а. 1206 он б. 1189 он в. 1201 он г. 1178 он

12. Хабул хааны гуч хөвүүн хэн бэ?
 а. Тэмүжин б. Есүхэй в. Бартан баатар г. Тумбинай сэцэн

13. Тэмүжин хэдэн онд Мэргидийн довтолгоонд өртөж эхнэрээ алдсан бэ?
 а. 1179 б. 1178 в. 1191 г. 1189

14. “Чингис” хэмээх цолын утгыг тайлбарлана уу.

15. Тэмүжин Жамухатай хэдэн онд байлдсан бэ?
а. 1190 б.1189 в. 1178 г. 1180
16. Тэмүжин Хэрэйдийн Тоорил хантай хэдий үеэс “Эцэг, хөвүүний” харилцаатай болсон бэ?
а. 1178 б. 1189 в. 1179 г.1190
17. “Багалдзуур идэх” үгийн утгыг тайлбарлана уу.
.....
.....
18. Их Монгол улсыг хаана, хэзээ тунхагласан бэ?
а. 1189 онд Хар зүрхний Хөх нуурт
б. 1206 онд Онон мөрний эхэнд
в. 1196 онд Улз голын хөндийд
г. 1206 онд Далан нөмрөгт
19. Чингис хааныг Их Монгол улсын хаан ширээнд өргөмжлөх ёслол хэзээ, хаана болсон бэ?
а. 1189 онд Хар зүрхний Хөх нуурт
б. 1206 онд Онон мөрний эхэнд
в. 1196 онд Улз голын хөндийд
г. 1206 онд Далан нөмрөгт
20. Их Монгол улсын зүүн өмнөд болон урд талд ямар улсууд оршиж байсан бэ?
а. Алтан улс болон Тангуд улс
б. Тангуд улс болон Хар Хятан улс
в. Алтан улс болон Хорезм улс
г. Солонгос улс болон Алтан улс
21. Хэдэн онд Алтан улсыг довтолж ялсан бэ?
а. 1211 онд б. 1207 онд в. 1218 онд г. 1209 онд
22. Хэдэн онд Хорь Түмэд аймгийн бослогыг дарсан бэ?
а.1216 онд б. 1207 онд в. 1218 онд г. 1209 онд
23. Хэдэн онд Чингис хаан Зэв жанжныг илгээж Хар Хятан улсыг эзлэсэн бэ?
а.1218 онд б. 1207 онд в. 1211 онд г. 1209 онд
24. Солонгос улс хэдэн онд дагаар орсон бэ?
а.1218 онд б. 1207 онд в. 1211 онд г. 1209 онд
25. Чингис хаан 1207 онд ахмад хөвүүн Жочийн цэргийг хойд зүг илгээж ямар аймгийг Монгол улсын бүрэлдэхүүнд оруулсан бэ?
а. Ойрад б. Хиргис в. Хорь түмэд г. Ойн иргэд д. Бүгд зөв
26. Тангуд улсыг хэд хэдэн онд довтолж ялж холбоотноо болгож байсан бэ?
а.1207, 1208 онд б. 1208, 1227 онд в. 1207, 1209 онд
27. Баруун гар болох холбоотны үүргээ биелүүлээгүй Тангуд улсыг хэдэн онд мөхөөсөн бэ?
а.1227 онд б. 1207 онд в. 1218 онд г. 1225 онд
28. 1206 онд байгуулагдсан Монгол улс хүчирхэг Алтан улсыг ялсны дараа улсын нэрээ хэрхэн өөрчилсөн бэ?
а. Их Монгол улс б. Хамаг Монгол в. Монголын их гүрэн

29. Их Монгол улс төрийн ёслолдоо юу хэрэглэдэг байв?.....
.....
.....
30. Төвийн түмэнг хэн захирдаг байсан бэ?
а. Наяа б. Боорчи в. Мухалай г. Цагаадай
31. “Харагун жидүн” гэдгийг тайлбалана уу.
.....
32. Баруун түмэнг хэн захирдаг байсан бэ?
а.Наяа б. Боорчи в. Мухалай г. Цагаадай
33. Чинис хаан Улсын заргач (шүүгч)-аар хэнийг томилсон бэ?
а. Шихихутуг б. Боорчи в. Мухалай г. Цагаадай
34. Их Монгол улсад ямар хууль үйлчилж байсан бэ?
а. Хэв хууль б. Саалийн үнэн в. Их засаг г. Чингисийн засаг хууль
35. Чингис хаан хуул зарлигийг хэрэгжүүлэх, түүний хэрэгжилтэд хяналт тавих тусгай албан тушаалыг бий болгон хэнийг томилсон бэ?
а.Цагаадай б. Боорчи в. Мухалай г. Шихихутуг
36. Төрийн бэхи ямар хувцас, морь унаж хэрэглэх вэ?
.....
37. 1217 онд улсын ван буюу гоо вангаар хэнийг томилсон бэ?
а. Зэв б. Боорчи в. Мухалай г. Цагаадай
38. Өнчдийн авлига гэж юу вэ?
.....
39. Чингис хаан хэдэн мянганы ноёдыг томилсон байдаг бэ?
а. 88 б. 33 в. 99 г. 75
40. Тайлбарлана уу.
Хишигтэн цэрэг-.....
Хэвтүүл-.....
Хорчин-.....
41. Их Монгол Улсын засаг захиргааны үндсэн нэгж юу вэ?
.....
42. Монголчууд ихэвчлэн өвөл болон зундаа хүнсэндээ юу хэрэглэдэг вэ?
Өвөл-.....
Зун-.....
43. Малчид утсыг юугаар хийдэг вэ?
а. Шөрмөс б. Гүзээ в. Нарийн ургамал г. Бүгд зөв.
44. Чингисийн чулууны бичгийг хэнд, юуны учир хэзээ босгосон бэ?
.....
.....
.....
45. “Монголын нууц товчоо”-г хэзээ, хаана, ямар хэлээр бичиж дуусгасан бэ?
.....
.....
.....

46. Хархорум хотод ямар, ямар шашны хэдэн сүм хийд байсан бэ?

.....
.....

47. Нөхөж бичнэ үү.

Европчууд Лалын шашинтнуудыг гэж нэрлэдэг байв.

48. Дараах үгийг тайлбарлана уу.

Саррацин-.....

49. Нөхөж бичнэ үү.

1218 онд Солонгосын вангаас “.....” гэсэн захиа ирүүлэн дагаар оров.

IX. Хэрэглэх:(бодох, шийдэх, үзүүлэх, хэрэглэх, зураглах, бүтээх, бөглөх, шалгах, ангилах)

1. Чингис хааны өвөө хэн бэ?

а. Есүхэй б. Бөртэ чино в. Добу мэргэн г. Бартан баатар

2. XIII-XIV зууныг ямар учраас дэлхийн түүхэнд “Монголын зуун” хэмээн нэрийддэг бэ?

.....
.....

3. 2016 оныг билгийн тоололд шилжүүлнэ үү?

А. 17 жаран 30 он гал бичин жил В. 16 жаран 6 он модон гахай жил
С. 6 жаран 30 он шороон хонь жил

4. “Пакс Монголика” гэдгийг тайлбарлана уу.

.....
.....

5. Тэмүжин 1189 онд хаан болов. Энэ нь Чингисийн тооллын хэдэн он болох вэ? Бодолтыг хийнэ үү.

.....
.....

6. 1130 оны орчим Хабул Монгол улсыг байгуулав. Энэ нь Чингисийн тооллын өмнөх хэдэн он болох вэ? Бодолтыг хийнэ үү.

.....
.....

7. Тэмүжин хэрхэн Мэргидийг ялж, хатан Бөртэг буцаан авсан бэ?

.....
.....

8. Тэмүжин хэний дэмжлэгтэйгээр хаан ширээнд суусан бэ?

.....
.....

9. Тэмүжинд “Чингис” цолыг анх хэзээ өгсөн бэ?

а. 1203 б. 1189 в. 1206 г. 1201

10. Далан Балжудад Тэмүжин хэнтэй байлдсан бэ?

а. Тоорил ван б. Жамуха в. Тогтога г. Буюруг

11. Хэдээс хэдэн он хүртэл Чингис хаан өөрийн 17 удаа их, бага байлдаан хийсэн бэ?

а. 1178-1206 б. 1206-1227 в. 1189-1206 г. 1189-1227

12. 1203 онд хэн “Багалзуур ид” хэмээн Тэмүжинийг хуурахыг завдсан бэ?

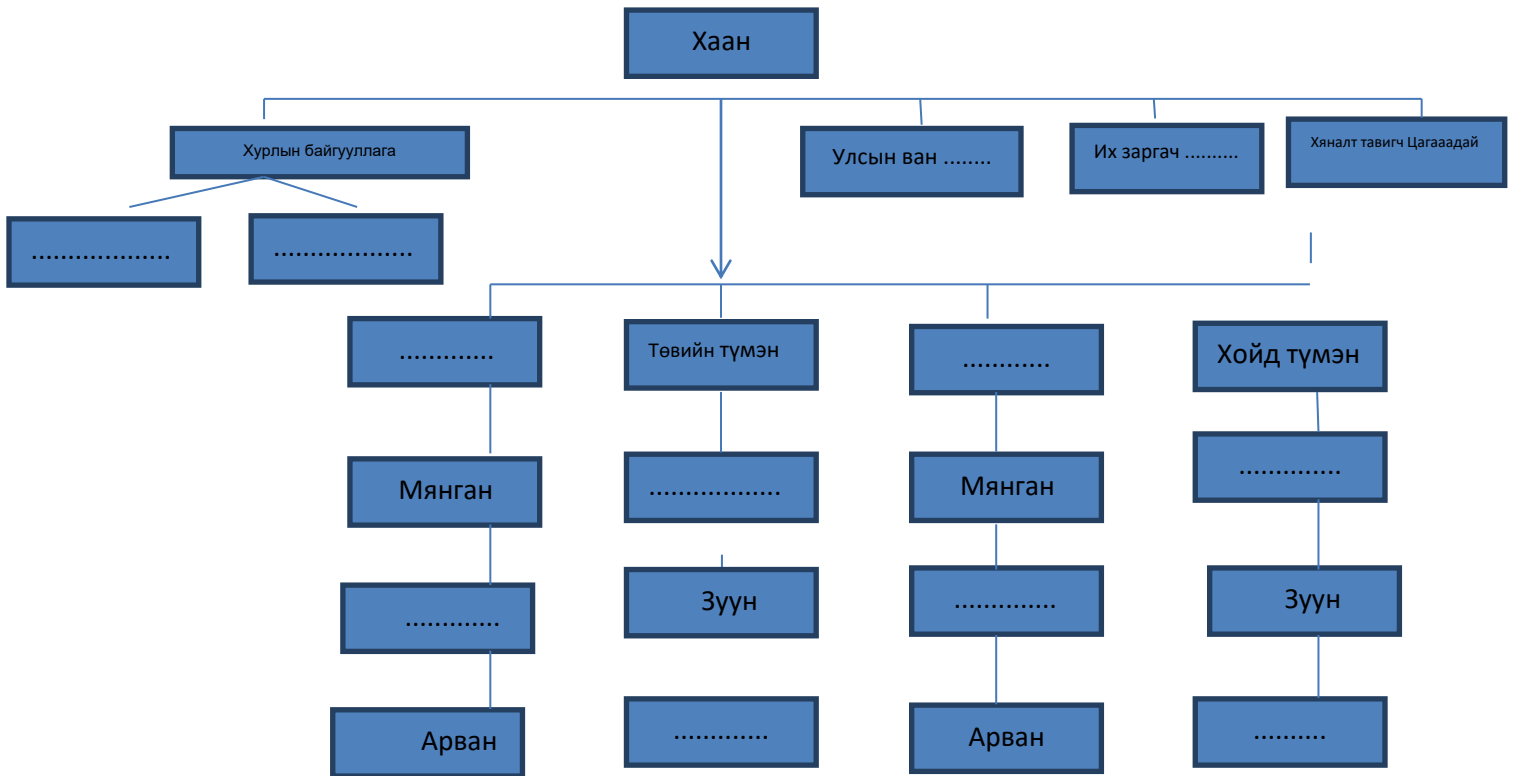
а. Хэрэйдүүд б. Мэргидүүд в. Татарууд г. Алтан улс

13. Чингис хаан хэзээ, юуны улмаас нас барсан бэ?

.....
.....

14. Есөн хөлт цагаан туг юуг бэлгэддэг вэ?
 а. Энх тайван б. Төрийн дайчин сүр хүч в. Хүчирхэг байдал г. Эв эе
15. Дөрвөн хөлт хар туг юуг бэлгэддэг вэ?
 а. Энх тайван б. Төрийн дайчин сүр хүч в. Хүчирхэг байдал г. Эв эе
16. Чингис хаан Их Монгол улсыг хэдэн том түмэн болгон хуваасан бэ?
 а. Гурав б. Хоёр в. Нэг г. Тав
17. Монголын бөөгийн шашны тэргүүнээр хэнийг томилсон бэ?
 а. Үсүн өвгөн б. Хадаан в. Мэнлиг г. Эртиш
18. Нөхөж бичнэ үү.
Их Монгол улсын цэргийг ерөнхийлөн захирах жанжин нь
байв.
19. Хишигтэн цэрэг гэж ямар зориулалтай цэрэг вэ?

20. Их Монгол Улсын төр засаг захиргааны бүдүүвчийг нөхөн гүйцээнэ үү.

21. Нөхөж бичнэ үү.
ИМУ-ын ард иргэд харъяалагдах байдлаараа,
гэсэн хоёр янз байдаг.
22. Нөхөж бичнэ үү.
Монгол нутагт нэгдмэл төрт улс тогтсоноор малчид
хэлбэрээр аж ахуйгаа хөтлөх болжээ.
23. Алтан улс Монголын аймаг, улсуудыг хэрхэн дарлаж байсан бэ?

.....
.....
24. Чингис хаан Тангудаас ямар тусламж хүссэн бэ?
.....
.....

X. Задлан шинжлэх: (шинжлэх, ялгах, шалгах, харьцуулах, зэрэгцүүлэх, судлах, категоричлох, адилтгах, тайлбарлах, салгах)

1. Их Монгол улсын төрийн албан тушаалтныг нэрлэж бичнэ үү
.....
.....

2. Далан Балжудад болсон байлдааны шалтгаан юу вэ?
.....
.....

3. Ямар учраас XIII-XIV зууныг дэлхийн түүхэнд “Монголын зуун” хэмээн нэрийддэг вэ?
.....
.....

4. Тэмүжин, Жамуха хоёр яагаад муудалцсан бэ?
.....
.....

5. Чингис хаан нэгдсэн улс байгуулахын тулд хэдэн удаа дайн байлдаан хийсэн бэ?

а. 17 удаа б. 23 удаа в. 12 удаа г. 27 удаа

6. Чингис хаан, Тоорил хан хоёр юунаас болж зөрчилдсэн бэ?

а. Газар нутгаа булаалцалдсан

б. Тоорил ханыг Тэмүжин хууран мэхлэв

в. Энэ хоёр хүний аль нэг нь нэгдсэн улсын хаан болох ёстой.

г. Тоорил хан Жадаран аймгийн Жамухын үйл хэргийг дэмжих болов

7. Өгөгдлийг тохируулна уу.

1. 1196 он

а. Чингис хаан ба Гүр хаан тулалдав.

2. 1201 он

б. Мэргидийг довтлов. Мөн Далан нөмрөгт Татарыг дарав.

3. 1202 он

в. Наху гүнд Найманыг довтлов.

4. 1203 он

г. Жамухыг Гүр хаан болгов.

5. 1204 он

д. Мау өндөрийн Хэрэйдийг байлдав.

8. Чингис хаан ямар учраас хөрш улсуудаа довтлох болсон бэ?
.....
.....

9. Сурвалжийг шинжлэн тайлбарлана уу.

“... бидний дотор дээрээс бэхи Үсүн өвгөн болтугай. Бэхи өргөөд цагаан дээл өмсөж, цагаан агт унуулж, суурь дээр суулгаж тахиж бас он сар саатаж тийн атугай хэмээн зарлиг болов”.
.....
.....

10. Ялган бичнэ үү.

(Боорчи, Мухалай, Хубилай, Борохул, Зэлмэ, Чулуун, Зэв, Сүбээдэй)

Дөрвөн хүлүг	Дөрвөн нохос

11. “Дөрвөн хүлүг”-т хамаарагдахгүй нэрийг олно уу.

а. Сорхон шар б. Боорчи в. Мухалай г. Чулуун д. Борохул

12. “Дөрвөн нохос”-т хамаарагдахгүй нэрийг олно уу.

а. Наяа б. Хубилай в. Зэлмэ г. Сүбээдэй д. Зэв

13. Өнчдийн авлига хэмээх байгууллагыг хэн, ямар зорилгоор байгуулсан бэ?

.....

14. Ялгааг гаргана уу.

Их эе	Их хуралдай

15. Нөхөж бичнэ үү.

Их Монгол Улсын хүн ам, гэсэн ялгаавартай байжээ.

16. ИМУ-ын “язгууртнууд” хэмээх ойлголтонд ямар хүмүүс багтдаг байсан бэ?

.....
.....

17. Ялгааг гаргана уу.

Хувь иргэн	Харъяат иргэн

18. Хархорум хотын зохион байгуулалтыг тайлбарлана уу.

.....
.....
.....

19. Чингис хаан яагаад Зүрчидийн Алтан улсыг довтлох болсон бэ?

.....
.....

20. Чингис хаан Хар Хятан улсыг хэзээ, юуны учир эзэлсэн бэ?

.....
.....

21. Чингис хаан яагаад зүүн ба барууд талд зэрэг дайн хийх шаардлагатай болсон бэ?

.....
.....
.....

22. Чингис хаан яагаад Тангудыг довтлох болсон бэ?

.....

 23. Хүснэгтийг нөхөж бичнэ үү.

Улсууд	Дайлах болсон учир шалтгаан	Он цаг	Үр дүн
Алтан улс			
Хар Хятан			

24. Тохируулна уу.

- а. Алтан улс
- б. Тангуд
- в. Хар Хятан
- г. Сартуул
- д. Солонгос

- 1. 1218 он “ Зүүн хараат улс чинь болъё”.
- 2. Хүчүлүг зугтан очиж, засгийн эрхийг авч ИМУ-ын баруун талаас довтлох болов.
- 3. Хаад язгууртнуудыг барин “модон илжиг”-т хадаж, тамлан алсан.
- 4. 1225-1227 онд онд Холбоотны үүргээ биелүүлж Хорезмын дайн яваагүй.
- 5. Ухуна тэргүүтэй 450 худалдаачдыг хөнөөсөн.

25. Хүснэгтийг нөхөж бичнэ үү.

Улсууд	Дайлах болсон учир шалтгаан	Он цаг	Үр дүн
Хорезм			
Тангуд			

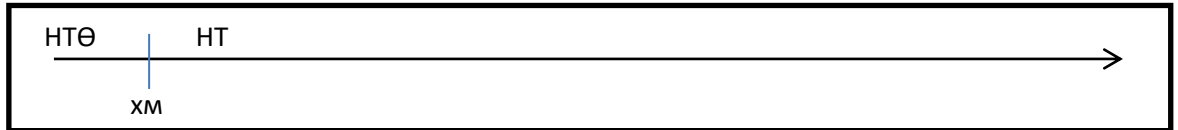
XI. Үнэлэх:(шүүх, шинжлэх, шилэх, сонгох, шийдэх, мэтгэлцээн, нотлох, эсэргүүцэх, зөвлөх, үнэлэх, хэлэлцэх, дарааллын дагуу тогтоох, тодорхойлох)

- 1. Чингис хаан Монгол үндэстний өмнө ямар гавьяа байгуулсан бэ?
 -
 - Монголын нийгмийн харилцааг өөрчилсөн
 -
- 2. Чингис хаан ямар нийгмийн харилцааг ялалтад хүргэсэн бэ?

.....

3. Тэмүжин улс байгуулах тэмцэлд яагаад бөө нарыг ашигласан бэ?

4. Зарим үйл явдалд тохирох оныг гүйцээн бичиж, он дарааллын дагуу он тооллын шугамд тэмдэглэнэ үү.
 а. Хабул Монгол улсыг байгуулав. -1130 он
 б. Тэмүжин хаан болов. -.....
 в. Чингис хаан тэнгэр болов. -.....
 г. 1206 онд Чингис хаан ИМУ-ыг байгуулав.
 д. онд Тэмүжин мэндлэв.

5. Тэмүжин, Жамуха хоёр яагаад муудалцаж салсан бэ?

6. Зарим үйл явдалд тохирох он болон үйл явдлыг гүйцээн бичиж, он дарааллын дагуу он тооллын шугамд тэмдэглэнэ үү.
 а. Тэмүжин Тоорил хантай “Эцэг эхийн хүүгийн харилцаа” тогтоосон. -.....
 б. Тэмүжин Мэргидийн довтолгоонд өртөж эхнэрээ алдав. -.....
 в. Хурхын хөндий Тэмүжин Жамуха хамт байв. -1180 он
 г. Хар зүрхний Хөх нуур -Тэмүжин хаан болов. -.....
 д. 1190 он

7. Их Монгол Улс байгуулагдсаны ач холбогдлыг тодорхойлон бичнэ үү.
 •
 •
 • Хүн ам өссөн.
8. Сурвалжийг тайлбарлана уу.
“Шихихутуг наян хоёр настайдаа заргыг шударгаар шүүж ялтнуудад их тусалж энэрч байжээ. Тэр айж цочин хэрэг хүлээх хэрэггүй гэж нэг биш удаа давтан хэлдэг байсан. Айлегүй үнэнээ хэл гэж хэрэгтэн нарт хэлдэг байсан”.

9. Заргач Шихихутуг хэрэг шүүхдээ ямар зарчим баримталдаг байсан бэ?

10. Төрийн бэхи ямар үүрэгтэй вэ?

.....

11. Зарим үйл явдалд тохирох оныг гүйцээн бичиж, он дарааллын дагуу он тооллын шугамд тэмдэглэнэ үү.

а. 1206-.....

б. Хорь Түмэдийн бослогыг дарав. -.....

в. онд улсын ван буюу Гоо вангаар Мухалайг томилжээ.

г. онд улсын нийслэлийг хэрлэн мөрний Ауруг ордоос Хархорум хотод шилжүүлэв.

12. Хот айлын хэлбэрээр мал аж ахуйг эрхлэх болсон шалтгаан, ач холбогдол юу вэ?

.....

.....

13. Монголчууд өвөл ихэвчлэн мах хэрэглэдгийн учир юу вэ?

.....

14. Монголчуудад зундаа цагаан идээ хэрэглэхийн сайн тал юу вэ?

.....

15. Дараах сурвалжийг сайтар уншин тайлбарлана уу.

“...Чингис хааны Сартуул иргэнээ, Ухуна тэргүүтэн зуун элчээ зэтгэж алагдаж, Чингис хаан өгүүлрүүн: Алтан аргамжаа Сартуул иргэнээ, хэр тасалдан бүлгээ? хэмээн Ухуна тэргүүтэн зуун элчийнхээ ашил өшин хясал хясан Сартуул иргэнд морильё хэмээн морилохуйд...” (МНТ. УБ., 2011. §. 254)

.....

.....

16. Зарим үйл явдалд тохирох оныг гүйцээн бичиж, он дарааллын дагуу он тооллын шугамд тэмдэглэнэ үү.

а. 1206-.....

б. 1207- Ойн иргэнийг нэгтгэв.

в.-..... он Алтан улсыг дайлав.

г. 1218 -.....

д. Сартуул улсыг мөхөөв.-он

17. Он тооллын шугамд байгаа зарим онд болсон үйл явдлыг гүйцээж бичнэ үү.

XII. Бүтээх: (бүтээх, шинээр зохион бүтээх, туурвих, урьдчилан тааварлах, төлөөлөх)

1. Чингис хааны үлдээсэн өвүүдэд юу юуг багтаж болох вэ?
 -
 -
2. Чингис хааныг яагаад дэлхийн хэмжээний хүн гэж үздэг вэ?
 -
 -
 -
3. Чингис хааныг ямар учраас Дэлхийн II мянганы хүнээр өргөмжилсөн бэ?
.....
4.
5. Их Монгол Улс байгуулагдах дотоод түүхэн шаардлагыг тодорхойлно уу.
 -
 -
6. Их Монгол Улс байгуулагдах гадаад түүхэн шаардлагыг тодорхойлно уу.
.....
.....
7. “Чингис” цолны талаар саналаа бичнэ үү.
.....
8. Монголчууд бусад шашин шүтлэгт хэрхэн ханддаг вэ?
.....
.....
9. “Тэд аливаа мөргөл, аливаа шашныг үл хязгаарлана. Хязгаарлах нь битгий хэл тэд бүх шашныг тэтгэн дэмждэг”. Монголчуудын энэ үзэл баримтлалын ач холбогдлыг тайлбарлана уу.
.....
.....
10. Дараах сурвалжийг тайлбарлана уу. “Хатгалдаанд амиа өрж урьд ам нээсний тусын тул ургийн ургаа хүртэл өнчдийн авлига аван автугай”.
.....
.....

11. Хархорум хотын оршин суугчдын шашин, соёл, аж ахуйг төсөөлөн бичнэ үү.

.....
.....

12. Хархорум хотын дэвсгэр зургийг дүрслэн зурна уу.

13. Их Монгол, Хорезм улсын зөрчил анх яагаад гарсан бэ? Үүнд хэн буруутай вэ?

.....
.....

Бүлэг: “МОНГОЛЫН ЭЗЭНТ ГҮРЭН БА ЭЗЭНТ УЛСУУД” (XIII-XV ЗУУН)

XIII. Сэргээн санах: (хэлэх, жагсаах, дүрслэн бичих, бичих, олох, илэрхийлэх)

1. Дараах зургийн эзэн хэн бэ?

- а. Зүч
- б. Чингис хаан
- в. Өгэдэй хаан
- г. Тулуй
- д. Хубилай хаан

2. Өгэдэй хаан хэдий үед амьдарч байсан бэ?

- а. 1186-1241 б. 1162-1227 в. 1215-1294 г. 1201-1248

3. Өгэдэй хаан Чингис хааны хэд дэхь хөвүүн бэ?

- а. Ууган б. Хоёр дахь в. Гурав дахь г. Отгон

4. Чингис хааны дараагаар хэн ИМУ-ын хаан болсон бэ?

- а. Цагаадай б. Өгэдэй в. Толуй г. Хубилай

5. Өгэдэйг хэзээ, хаана Их Монгол улсын хаан болгосон бэ?

- а. 1227 онд Хэрлэн мөрний Хөдөө аралд
- б. 1229 онд Хэрлэн мөрний хөдөө аралд
- в. 1241 онд Хархорумд
- г. 1234 онд Их говьд

6. Өгэдэйг хаан болоход ямар цолоор өргөмжөгдсөн бэ?

- а. Тэнгис хаан б. Далай хаан в. Шудрага хаан г. Үнэнхүү Зоригт хаан

7. Нөхөж бичнэ үү.

Өгэдэй хаан эзэн харъяатын харилцааг бататгасан гаргав.

8. Уг зураг ямар зохиолд зурагдсан бэ?

.....

9. Нэг бээр газар одоогийнхоор хэд орчим км газар вэ?

- а. 2 б. 4 в. 1 г. 2,5

10. Элч нарыг өртөөгөөр явах эрх юугаар баталгааждаг байв?

- а. Тамгатай бичиг
б. Шонхортой гэрэгэ
в. Ямар нэгэн юм шаардлагагүй
г. Шонхор шувуу

11. Өгэдэй хааны мөнгөн зоос хаанаас олдсон бэ?

- а. Хорхорум хотын тууриас
б. Эрдэнэзуу хийдээс
в. Ауруг ордоос
г. Бүгд зөв

12. Гүюг хэний хөвүүн бэ?

- а. Чингис хаан б. Өгэдэй хаан в. Толуй г. Жочи

13. Гүюг хэний ач вэ?

- а. Чингис хаан б. Өгэдэй хаан в. Толуй г. Жочи

14. Гүюг хэдэн хаан ширээнд суусан бэ?

- а. 1246 он б. 1248 он в. 1241 он г. 1251 он

15. Гүюг Их Монгол Улсын хэд дэхь хаан вэ?

- а. Нэг б. Хоёр в. Гурав г. Дөрөв

16. Гүюг хэдэн он хүртэл Монголын агуу эзэнт гүрнийг захирав?

- а. 1248 он б. 1246 он в. 1251 он г. 1229 он

17. Гүюг хааны эх хэн бэ?

- а. Дөргэнэ хатан б. Огул Хаймиш в. Бөртэ үжин г. Чимбай хатан

18. Гүюг хэдэн онд төрсөн бэ?

- а. 1206 онд б. 1190 онд в. 1162 онд г. 1211 онд

19. Гүюг хааныг нас барсны дараагаар хэн төрийн хэргийг хамаарч байсан бэ?

- а. Огул Хаймиш б. Дөргэнэ хатан в. Бөртэ үжин г. Чимбай хатан

20. Мөнх хааны эх хэн бэ?

- а. Сорхагтани бэхи б. Дөргэнэ хатан в. Огул хаймиш г. Чимбай хатан

21. Мөнх хаан хэний хөвүүн бэ?

- а. Өгэдэй б. Гүюг в. Толуй г. Цагаадай

22. Мөнх Их Монгол Улсын хэд дэх хаан бэ?

- а. Нэг б. Хоёр в. Гурав г. Дөрөв

23. Мөнх хэдэн онд ИМУ-ын хаан болсон бэ?

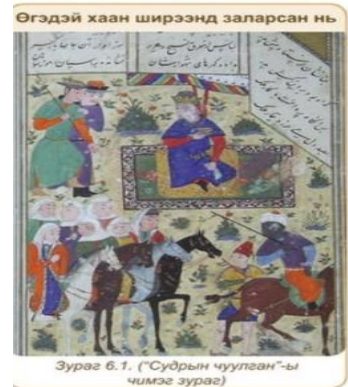
- а. 1251 онд б. 1248 онд в. 1246 онд г. 1250 онд

24. Мөнх хаан хэдэн онд төрсөн бэ?

- а. 1209 онд б. 1206 онд в. 1196 онд г. 1211 онд

25. Хархорум хотод Мөнгөн модыг хэн урлуулсан бэ?

- а. Мөнх б. Гүюг в. Өгэдэй г. Хүлэгү

Зураг 6.1. ("Судрын чуулган"-ы чимэг зураг)

26. Уг зурган дээрх хүн хэн бэ?

- а. Зүч
- б. Чингис хаан
- в. Өгэдэй хаан
- г. Тулуй
- д. Хубилай хаан

27. Нөхөж бичнэ үү.

Монголын агуу гүрэн Мөнх хааны дараагаас улс болон орших болов.

28. Монголын агуу гүрэн ямар хааны дараагаас дөрвөн эзэнт улс болон орших болов?

- а. Мөнх хааны
- б. Гүюг хааны
- в. Хубилай хааны
- г. Өгэдэй хаан

29. Хубилай хаан хэдэн онд төрсөн бэ?

- а. 1215 он
- б. 1209 он
- в. 1211 он
- г. 1225 он

30. Их Монгол Улс хэзээ хоёр хаантай байсан бэ?

- а. 1260-1264
- б. 1260-1262
- в. 1264-1267
- г. 1267-1271

31. Толуйн хөвүүдийг олно уу.

- а. Мөнх
- б. Хубилай
- в. Аригбөх
- г. Хүлэгү
- д. Бүгд зөв

32. Их Юань улсын хэн байгуулсан бэ?

- а. Хубилай
- б. Батхаан
- в. Хүлэгү
- г. Аригбөх

XIV. Ойлгох: (тайлбарлах, утгачлах, тоймлох, хэлэлцэх, ялгах, тааварлах, харьцуулах, дүрслэн бичих, барьж байгуулах, зохион бүтээх)

1. Чингис хааны хөвүүдийг насаар нь зөв эрэмбэлсэн нь аль вэ?

- а. Жочи, Өгэдэй, Цагаадай, Толуй
- б. Цагаадай, Жочи, Өгэдэй, Толуй
- в. Жочи, Цагаадай, Өгэдэй, Толуй
- г. Өгэдэй, Жочи, Толуй, Цагаадай

2. Өгэдэй хаан хэдэн онд Засгийн хэргийг ерөнхийлөн шийтгэх яамыг байгуулсан бэ?

- а. 1234 он
- б. 1229 он
- в. 1241 он
- г. 1235 он

3. Нөхөж бичнэ үү.

Эзэн харъяатын харилцааг бататгасан хуулиар нэг арванаас орохыг хатуу хоригложээ.

4. Тохирох утгыг олно уу.

Далай хаан уургын улааг халж, нэгдсэн байгуулав.

- а. Өртөө
- б. Худаг
- в. Сан
- г. Хороо

5. Өгэдэй хааны үед худалдаачдыг хэрхэн дэмжиж байсан бэ?

-
-

6. Хэдэн онд Өгэдэй хаан нийслэл Хархорумыг их хотын хэмжээнд хүргэж өргөтгөсөн бэ?

- а. 1235 он
- б. 1234 он
- в. 1229 он
- г. 1241

7. Өгэдэй хааны өртөө байгуулах төлөвлөгөөг хэн дэмжиж, байгуулалцсан бэ?

а. Цагаадай б. Бат в. Толуй г. А,Б зөв д. Б,В зөв

8. Нөхөж бичнэ үү.

Нэг бээр газар нь..... орчим газар юм.

9. Өгэдэй хааны мөнгөн зоосыг хэдийд, хаана дэлдсэн бэ?

а. 1237-1238 онд Хархорумд

б. 1229-1234 онд Аураг ордод

в. 1233-1235 онд Хархорумд

г. 1239-1241 онд Эзэнт гүрний баруун хэсэгт

10. Өгэдэй хааны мөнгөн зоосон дээр монгол бичгээр юу гэж бичсэн байдаг вэ?

а. ХОРМ

Б. КХ-Р

В. КХОР-М

Г. Аль нь ч биш

11. Нөхөж бичнэ үү.

1235 оны Их хуралдайгаар өрнө зүгт дайн хийхээр тогтож, Жочийн хүү Бат удирджээ. Уг аян дайныг аян дайн гэдэг.

12. Өгэдэй хаан Алтан улсыг хэзээ гүйцээн эзлэн авсан бэ?

а. 1231-1234 он

б. 1236 он

в. 1237- 1239 он

г. 1235 он

13. Өгэдэй хаан хэдээс хэдэн онд, хичнээн жил хаан суусан бэ?

а. 1227-1241 он, 14 жил

б. 1229-1241 он, 12 жил

в. 1231-1248 он, 17 жил

г. 1241-1248 он, 7 жил

14. Гүюг хэзээ, хаана Их Монгол Улсын хаанаар өргөмжлөгдсөн бэ?

а. 1246 онд Тамир голын Шар ордонд

б. 1251 онд Хэрлэн мөрний Хөдөө аралд

в. 1246 он Хэрлэн мөрний Хөдөө аралд

г. 1241 онд Хархорумд

15. Өгэдэй хааныг нас барсны дараагаар төрийн хэргийн хэн хамаарч байсан бэ?

а. Дөргэнэ хатан

в. Бат

б. Толуй

г. Огул хаймиш

16. Гүюг хэдээс хэдэн онд, хичнээн жил хаан суусан бэ?

а. 1241-1246 он, 5 жил

б. 1246-1248 он, 2 жил

в. 1229-1241 он, 12 жил

г. 1251-1259 он, 8 жил

17. Гүюг хааны тамганы бичээст байх "...ил булха..." хэмээх үгсийг тайлбарлана уу.

Ил-.....

Булха-.....

18. Мөнх хэзээ, хаана ИМУ-ын хаанд өргөмжлөгдөв?

а. 1246 онд Тамир голын Шар ордонд

б. 1246 онд Хэрлэн мөрний Хөдөө аралд

в. 1251 онд Хэрлэн мөрний Хөдөө аралд

г. 1248 онд Хархорумд

19. Мөнх хэдээс хэдэн онд, хичнээн жил хаан суусан бэ?
- 1241-1246 он, 5 жил
 - 1246-1248 он, 2 жил
 - 1229-1241 он, 12 жил
 - 1251-1259 он, 8 жил
20. Мөнхийг хаан болоход хэн гол нөлөө үзүүлсэн бэ?
- Бат хаан
 - Сорхагтани бэхи
 - Отчигон ноён
 - Гүүг хаан
21. Мөнгөн модыг хэн урласан бэ?
- Францын дархан Вильгелм
 - Италийн уран барималч Вильгелм
 - Италийн дархан Ялавич
 - Аль нь ч биш
22. Мөнх хааны гэрэлт хөшөөг хэдэн онд хаанаас олсон бэ?
- 1953 онд, Хөвсгөл аймгийн Бүрэнтогтох сум
 - 1968 онд Өвөрхангай аймгийн Хархорин сум
 - 1956 онд Хэнтий амиймигийн Дадал сум
 - 1948 онд Хөвсгөл аймгийн Хатгал сум
23. Мөнх хааны гэрэлт хөшөөг хэдэн онд босгосон бэ?
- 1257 онд
 - 1259 онд
 - 1248 онд
 - 1267 онд
24. Юань гэдэг үг ямар утгатай вэ?
-

25. Их Юань улсыг хэн, хэзээ байгуулсан бэ?.....

XV. Хэрэглэх:(бодох, шийдэх, үзүүлэх, хэрэглэх, зураглах, бүтээх, бөглөх, шалгах, ангилах)

- Чингисийн тооллын хэдэн онд Өгэдэй их хаанаар өргөмжлөгдсөн бэ?
Бодолтыг хийнэ үү.
.....
.....
- Өгэдэй хаан эзэнт улсыг хамарсан татварын тогтолцоог би болгон монголчууд болон эзлэгдсэн орны ард иргэдээс юуг татварлан авахаар заасан бэ?
➤ Монголчуудаас:
➤ Бусад эзлэгдсэн орноос:
- Өгэдэй хааны төрийг засах бодлогод хамааралгүйг олно уу.
а. 1234 онд Засгийн хэргийг ерөнхийлөн шийтгэх яам байгуулав.
б. Эзэн, Харъяатын харилцаа бататгасан хууль гаргав.
в. Уургын улааг халж, нэгдсэн өртөөг байгуулав.
г. Эзэнт улсыг хамарсан татварын тогтолцоо бий болгосон.
д. Бүгд зөв.
е. Бүгд буруу.
- Шуурхай хэрэг гарсан үед өртөөгөөр нэг өдөрт ойролцоогоор хэдэн км газар туулдаг байсан бэ?(Хоёр зуугаас хоёр зуун тавин бээр)
.....
.....

- а. Ромын пап лам IV Иннокентид
- б. Бат хаанд
- в. Ромын пап лам X Бенедиктэд
- г. Хойд Хятадад суух Махмуд Ялавичид
- д. А,Г зөв.

14. Уг тамганы бичээс ямар утга илэрхийлж байна вэ?

.....

15. “Мөнх тэнгэрийн хүчин дор” гэж эхэлж байгаагийн учрыг хэлнэ үү.

.....

16. Гүюг хааны хэрэгжүүлсэн бодлого үйл ажиллагаанд хамраалгүйг олно уу.

- а. Дөргэнэ хатны төр хамаарах үед суларч алдагдсан хууль ёёсыг сэргээсэн.
- б. Алба татвар авах эрх олгосон гэрэгэг хүчингүй болгосон.
- в. Төр үймүүлсэн Абдул аль Рахман, Фатима нарыг цаазалсан.
- г. Эзэлсэн нутгаа 3 хувааж захирсан.
- д. Хүн амын тооллого явуулсан.
- е. Бүгд зөв.

17. Нөхөж бичнэ үү.

Мөнх хаан болмогцоо өөрийн эсрэг байсан,, угсааны олон ноёдыг цаазаар авчээ.

18. Чингисийн тооллын хэдэн онд Мөнх их хаан болсон бэ?

.....

19. Мөнгөн модыг дүрслэн бичнэ үү.

.....

20. Мөнх хааны гадагш хийсэн аян дайны шалтгаан юу вэ?

.....

XVI. Задлан шинжлэх: (шинжлэх, ялгах, шалгах, харьцуулах, зэрэгцүүлэх, судлах, категоричлох, адилтгах, тайлбарлах, салгах)

1. Тохируулна уу. Өгэгдэй хааны үед хэн нь ямар албан тушаал хашиж байсан бэ?

а. ИМУ-ын бүх ажил хэргийг	1. Елюй чу цай
б. ИМУ-ын сангийн хэргийг	2. Иргэй ноён

- в. ИМУ-ын баруун хэсгийн захиргаа, санхүүг
 - г. ИМУ-ын зүүн хэсгийн захиргаа санхүүг
 - 3. М.Ялавич
 - 4. Чингай ноён
2. Өгэдэй хаан төрийг засах ямар бодлого явуулсан бэ?

.....

.....

.....

3. Сурвалжийг уншаад асуултанд хариулна уу.

1. "Өгэдэй хаан өгүүлрүүн...зуун хониос нэг хонь гаргаж, мөн зуур үгээгүүн дутуунаа (ядуу зүдүү хүмүүст) өгтүгэй." (МНТ. УБ., 2011. §. 279)

Өгэдэй хаан нийгмийн ямар хэсгийг өргөж тэтгэж байсан бэ?

.....

.....

4. Тохируулна уу.

- а. 1231-1234 он
- б. 1231, 1232, 1235 он
- в. 1235 он
- г. 1236-1241 он
- д. 1236 он
- е. 1239 он
- 1. Армян, Гүрж улсыг эрхэндээ оруулав.
- 2. Алтан улсыг гүйцэт эзлэв.
- 3. Солонгосыг довтлон эзлэв.
- 4. Кипчакийн аян дайн.
- 5. Оросын хот-улсууд, Крым, Польш, Унгарыг эзлэв.
- 6. Иран, Ирак, Сирийн зарим хэсгийг эзлэв.

5. Өгэдэй хааны хийсэн сайн болон муу үйлийг ялган бичнэ үү.

Дөрвөн сайн үйл	Дөрвөн муу үйл

6. Тохируулна уу.

- а. Төр үймүүлсэн
- б. Чингай ноён
- в. 1247 онд
- г. 1248 онд
- д. 1247 онд
- 1. Хүн амын тооллого явуулсан.
- 2. Өмнөд Хятадын Сүн улсыг эзлэх дайныг эхлүүлэв.
- 3. Абдул аль Рахман, Фатима нарыг цаазалсан.
- 4. Эзэнт гүрний сайдаар томилсон.
- 5. Их хаан биеэ илааршуулна хэмээн баруун зүг хөдөлжээ.

7. Тохируулна уу. Гүүг хааны үед хэн ямар албан тушаал хашиж байсан бэ?

- а. Чингай ноён
- б. Мухаммед Ялавич
- в. Масуд Ялавич
- г. Аргун
- 1. Баруун Азийг захирагч
- 2. Эзэнт гүрний сайд
- 3. Төв Азийг захирагч
- 4. Хойд Хятадын захирагч

8. Мөнх хаан Өгэдэй, Цагаадай удмын ноёдыг цаазалсан шалтгаан юу вэ?

9. Мөнх хаан өртөө, алба татварын талаар ямар бодлого хэрэгжүүлсэн бэ?

10. Мөнх хаан алба татварыг шинэчлэн цэгцэлж малчид болон баян хүмүүст хэрхэн татвар оногдуулах тогтсон бэ?

Малчдаас	Хятад, төв Азийн баян хүнээс

11. Тохируулна уу. Мөнх хааны үед хэн ямар албан тушаал хашиж байсан бэ?

а. Мөнхсар	1. Иранд төлөөний сайд
б. Мухаммед Ялавич	2. Их заргач, төв засгийн газрыг хариуцуулав.
в. Масуд Ялавич	3. Төв Азид төлөөний сайд
г. Аргун	4. Хойд Хятадад төлөөний сайд

XVII. Үнэлэх:(шүүх, шинжлэх, шилэх, сонгох, шийдэх, мэтгэлцээн, нотлох, эсэргүүцэх, зөвлөх, үнэлэх, хэлэлцэх, дарааллын дагуу тогтоох, тодорхойлох)

1. Өртөөний ач холбогдлыг тодорхойлно уу.

2. Өгэдэй хаан улсын өртөө байгуулах болсон бэ?

3. Сурвалжийн мэдээг шинжлэн тайлбарлана уу.

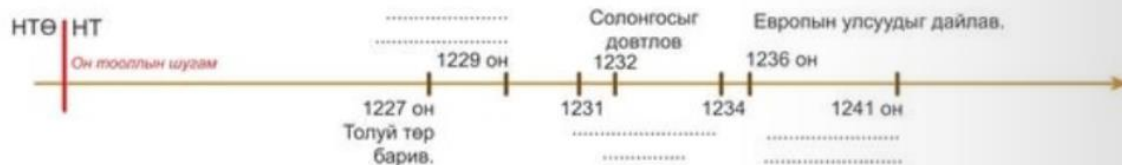
4. Яагаад говьд худаг малтаж ус гаргуулав? Үүний ач тус юу вэ?

5. Өгэдэй хааны үед Монголчуудын аж байдал ямар байсан бэ?

Сурвалжийн мэдээ

1. "Өгэдэй хаан өгүүрүүн...бид элчин уулгалахдаа, улс бидүүлэн (хэсүүлж, тойруулж) уулгалмуй. Уулгалахун элчийн бээр явдал удаан буй. Улс иргэнээ бээр зовлон буй." (МНТ. УБ., 2011. §. 279)
2. "Цагадай...би эндээс замууд эсрэг барилдуулсугай. (угтуулан олон өртөөг байгуулсугай)...Баг бээр эсрэг замуудаа барилдуултугай..." (МНТ. УБ., 2010. §. 279)
3. "Ямар нэг самуун дэгдээсэн орон, эсхүл ямар нэг ноён, эсхүл аль нэгэн чухал хэргийн тухай их хаанд айлтгах хэрэг гарвал элч нар өдөрт хоёр зуу, зарим үед хоёр зуун тавин бээр явдаг...элч төчнөөн бээр явах хэрэг гарвал шонхортой гэрэгз түүнээ өгнө... гэдсээ боогоод, толгойгоо ороогоод, байдаг тараар давиулан хорин таван бээр газар нэг өртөөнд ирэхэд сэлэх морьд, хурдан морьдыг бэлтгэсэн байдаг. Тэд огт сааталгүй морьдыг дөнгөж унамагцаа мориныхоо хар хурдаар давхин дараагийн өртөөнд очиход мөн л морьд бэлтгэсэн байдаг." (Марко Поло. Орчлонгийн элдэв сонин. УБ., 1987)

6. Он тооллын шугамд байгаа зарим онд болсон үйл явдлыг гүйцээж бичнэ үү.

7. Гүюгийг хаан суух ёслолд гадны олон төлөөлөгчид оролцсоны учир юу вэ?

"... их хааныг сонгох ёслолын их хуралдайд ... бэлэг хүргээр ирсэн ба алба гувчуур өргөөр ирэгсэд, дагаар орсон газрын олон султан болон бусад ноёдууд, хурилдайд уригдан оролцогсод, эзэлсэн газрын даргач нар гэх мэтээр чухамдаа дөрвөн мянга гаруй элч байсан" (Г.Рубрук. Дорно этгээдэд зорчсон минь. УБ., 1988. т. 70)

8. Гүюг хааны бие бялдар, зан байдлыг тодорхойлно уу.

"их хаан ... дунд зэргийн нуруутай, маш хэрсүү ухаалаг бөгөөд хэтэрхий зальжин байртай бас буурьтай бөгөөд ихэмсэг зантай ажгуу. Түүнийг хий хоосон инээвхийлэх буюу ямар нэгэн гэнэхэн дэмий явдал гаргахыг хэн ч үзээгүй." (Г.Рубрук. Дорно этгээдэд зорчсон минь. УБ., 1988. т. 76)

9. Он тооллын шугамд байгаа зарим онд болсон үйл явдлыг гүйцээж бичнэ үү.

10. Он тооллын шугамд байгаа зарим он ба үйл явдлыг гүйцээж бичнэ үү.

XVIII. Бүтээх: (бүтээх, шинээр зохион бүтээх, туурвих, урьдчилан тааварлах, төлөөлөх)

1. Өгэдэй хааны Хархорум хотыг хөгжүүлсний зорилго юу вэ?

2. Өгэдэй хааны зоос дэлдүүлсний зорилго юу вэ?

.....
.....

3. Өгэдэй хааны аян дайны шалтгааныг тодорхойлно уу.

.....
.....

4. Өгэдэй хааны үеийн Монгол гүрний хил хязгаарыг тогтооно уу.

.....
.....
.....

5. Өгэдэй хаан өрнө зүгт ямар улсуудыг байлдан дагуулсан бэ?

.....
.....

6. Монгол болон дэлхийн түүхэнд Өгэдэй хаан ямар байр суурь эзлэх вэ?

.....
.....
.....

7. Мөнхийг хаан суухад Бат яагаад дэмжсэн бэ? Таамаглал дэвшүүлээрэй.

.....
.....

8. Мөнгөн модноос урсах дөрвөн амттанг ямар аргаар гаргаж байсан бэ? Саналаа дэвшүүлнэ үү.

.....
.....

9. Монголын түүхэнд Гүюг, Мөнх хаан ямар байр суурь эзлэх вэ?

.....
.....
.....

